

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CLII. évfolyam
2017. január

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oe.hu

A TARTALOMBÓL:

TERMŐHELY-SPECIFIKUS FAANYAGTUDOMÁNY

PRO SILVA NAGYRENDEZVÉNY ZALÁBAN

NATURA 2000 ERDŐK BAJORORSZÁGBAN

ERDÉSZETI PALOTA A BÜKK LÁBÁNÁL

GALÍCIÁBAN JÁRTUNK

SZAKMAI TALÁLKOZÓ AZ ÖREGCSERBEN

Fekete Gyula

(Kecskemét, 1911. – Budapest, 1998.)

Bedő-díjas erdőmérnök, minisztériumi osztályvezető-helyettes, az Országos Erdészeti Egyesület főtitkárhelyettese, majd főtitkára 1963–1971 között, 1996-tól az OEE tiszteletbeli tagja.

1935-ben szerezte meg erdőmérnöki oklevelét Sopronban. Az Alföld-fásítás területén kezdte meg pályafutását. Ezután került a Földművelésügyi Minisztérium erdőbirtok-politikai főosztályára. Aktív időszakának jelentős részét az erdészet társadalmi, igazgatási területén töltötte. Nyugállományba 1972-ben minisztériumi dolgozóként vonult, mint a MÉM Erdőrendezési Főosztályának vezető helyettese.

A II. világháború után, már az 1950-es években igen tevékenyen bekapcsolódott az Országos Erdészeti Egyesület munkájába, 1954-től főtitkárhelyettes volt. 1963-ban megválasztották az OEE főtitkárává, és ezt a tisztséget két választási cikluson keresztül egészen 1971-ig betöltötte. Azt követően (már nyugdíjasként) főtitkárhelyettesként dolgozott. Főtitkári működése idejére esett az OEE modern szervezeti kiépülése, a központi szakosztályok, szakbizottságok, valamint a helyi csoportok nagyobb részének létrehozása. Sokat tett az Egyesület nemzetközi kapcsolatainak kiszélesítése érdekében is. Munkássága elismeréseként 1968-ban megkapta a Bedő-díjat, 1996-ban pedig az OEE tiszteletbeli tagja címmel tüntették ki.

Sírhelye: Fekete Gyula hamvait az Óbudai temetőben szórták szét, 1037 Budapest, Bécsi út 365–371.

Gáspár-Hantos Géza

(Bajszentistván, 1927. február 18. – Budakalász, 2016. január 22.)

Bedő-díjas erdőmérnök, minisztériumi főosztályvezető-helyettes, az Erdőrendezési Szolgálat műszaki igazgatója, az Országos Erdészeti Egyesület egykori főtitkára 1985-től 1990-ig, 2013-tól az OEE tiszteletbeli tagja, az OEE Erdőrendezési Szakosztályának három évtizeden keresztül elnöke.

Erdőmérnöki oklevelét 1951-ben szerezte meg Sopronban. Pályafutása az erdőgazdálkodási gyakorlatban, Zalacsányban kezdődött, majd a keszthelyi szolgálattal teljesedett ki. Tizenyolc éven át erdőművelési feladatokat látott el, különböző beosztásokban. Eljárást dolgozott ki a Balaton-felvidéki kopárok betelepítésére és a rontott erdők átalakítására. A keszthelyi erdőfelügyelőség vezetőjeként bekapcsolódott az erdők többcélú hasznosítását előkészítő munkába. Minisztériumi főosztályvezető-helyettesként 1972-től erdészeti gazdaságpolitikával, a távlati tervezés elméletével és gyakorlatával, a többcélú erdőgazdálkodás feladatainak összehangolásával, az erdőállomány-gazdálkodás és az erdőrendezés fejlesztésével foglalkozott. Az Erdőrendezési Szolgálat műszaki igazgatójaként 1979-től az üzemtervezés rendszerének és módszereinek fejlesztésében szerzett maradandó érdemeket.

Szerkesztette az 1984-től bevezetett Erdőállomány-gazdálkodási útmutatót. Nyugdíjazásáig, 1988-ig az új előírás szerint készülő első üzemtervek munkáinak felügyeletével, a fenntartható fakitermelési lehetőség meghatározásának módszertanával, prognózisokkal foglalkozott. Nemzetközi színvonalú szakmai munkásságát nyugdíjasként is folytatta.

Egyesületünknek 1953 óta volt tagja. Számos tisztséget viselt. Tizenöt éven át a Keszthelyi Helyi Csoport titkára, 1971-től évekig az elnökség tagja volt. 1972-től 1990-ig tevékenykedett az Erdő szerkesztőbizottságában. A rendszerváltást megelőző időszakban, 1985-től 1990-ig az OEE főtitkári tisztségét töltötte be. E szerepében – egyebek mellett – fontos részt vállalt a Wagner Károly Alapítvány létrehozásában, a könyvtár elhelyezésének akkori megoldásában a Csillagvölgyi úton. Vezetője volt az 1990. évi Alapszabályt előkészítő bizottságnak.

Szakmai és egyesületi munkásságának közös terepe az Erdőrendezési Szakosztály, amelynek három évtizeden keresztül először elnöke, majd titkára volt. Vezetése alatt a szakosztály programjaiban jelentős változás történt: előtérbe került az erdőrendezési eljárások tökéletesítése, a szakmai tájékoztatás és a külföldi kapcsolatok kiépítése.

Szakirodalmi érdeklődése jeles könyvgyűjtőként is ismertté tette, számos értékes darabbal gyarapította Egyesületünk könyvtárát.

Elindította az Erdőrendezési Napok és a Beclési Versenyek sorozatát. Egy nemzetközi munkacsoportban részt vállalt az erdőrendezési, erdészeti szakkifejezések kilencnyelvű gyűjteményének összeállításában. A sorozat magyar kötetét személyesen, jórészt már nyugdíjasként szerkesztette. Az OEE tagsága 1985-ben Bedő Albert Emlékremmel ismerte el szakmai és egyesületi érdemeit és 2013-ban vehette át az Egyesület tiszteletbeli tagja díszoklevelet.

Sírhelye: Gáspár-Hantos Gézá 2016. február 12-én, az ürömi temetőben (2096 Üröm, Rókahegyi út) helyezték örök nyugalomra.

A harmadik oldal

A fényt árnyék követi, sőt kiemeli, hiszen a fény az árnyéktól igazán nagy. Ha az egymást követő napok, évek nem is ezt a fizikai jelenséget tükrözik, az némiképp rájuk is vonatkozik. A 2016-os év a fény éve volt, egyesületünk, a 150 éves Országos Erdészeti Egyesület életében. Tehát

most csendesebb, árnyékosabb időszak következik?

Szeretnénk binni, hogy csak kevésbé fényes. Tudott dolog, hogy napjainkban, az információs társadalomban, világban folyton ismételnünk kell, folyton felszínen kell tartani azt a figyelmet, amelyet az előző évben – reményeink szerint – felkellettünk. Mindez a kommunikáció világméretű felértékelődéséből

következik, de ne feledkezzünk el saját önbecsülésünkről sem. Ha az emberek az erdészekben már nem (csak) favágót látnak, netalán nem bízik az, hogy a vadász erdész (is), akkor már érdemes volt dolgozni, kommunikálni. S ha egy 150 éves egyesület a 151. évében továbbra is „megtalálja” az arra fogékony és kevésbé fogékony társadalmat, nem útlébető el.

Tehát, a 2017-es esztendőben is folytassuk mindazt, ami tavaly, vagy az elmúlt évtizedekben bevált! Az Erdészeti Lapok 151 évfolyamával a hátunk mögött van miből meríteni. Ugyanakkor a múlt adta önbizalom, méltóság további, még nem vagy alig látható, alig fényes feladatok felé fordít minden egyes tagot, s így az egyesületet is. Miként az árnyékban az újabb fény eljövételében reménykedünk, reménykedbetünk. Legyen tehát a most kezdődő év is fényes!

Dr. Oroszi Sándor

elnök, Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottság

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület
havonta megjelenő folyóirata
CLII. évfolyam I. szám (január)
A kézirat lezárva: 2017. január 6.

**A címlapon:
Ellenfényben
Fotó: Nagy László**

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:

DR. OROSZI SÁNDOR

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

dr. Bartha Dénes, Haraszti Gyula,
Lengyel László, Lomnici Gergely,
Puskás Lajos, dr. Sárvári János,
dr. Schiberna Endre, Wisnovszky Károly

SZERKESZTŐSÉG:

1021 Budapest, Budakeszi út 91.
Telefon: 06 (1) 201-6293
Mobil: 06 (20) 330-3462
e-mail: erdlap@oee.hu
www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület,
1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Levél cím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91.

FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán
Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén

Nyomdai munkák:

PR Innovation Kft., Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a
lappal kapcsolatban az Egyesület ad.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilván-
vántartásba vesszük. A cikkek, írások nem
feltétlenül azonosok a szerkesztő vélemény-
nyével, azok tartalmáért mindenkor a szerző
felel. Honoráriumot megegyezés-
sel csak felkért írásokért,
illetve grafikai munkákért fizetünk.

ISSN 1215-0398

A tartalomról:

<i>Dr. Horváth Norbert, Papp Éva Annamária:</i> Nyárkutatás új szempontok figyelembevételével.....	2
Erdész-jogász találkozó Bugacon	5
<i>Rosta Katalin:</i> Pro Silva nagyrendezvény Zalában	6
<i>Csiba Dénes:</i> Lékből kapott tudás.....	7
<i>Hajdu Márk:</i> Natura 2000 erdőkezelés Bajorországban	8
<i>Gerely Ferenc:</i> Ahol a karácsonyfák magja terem II.	12
<i>Kovácssevicz Pál, Hoczek László:</i> YPEF nemzetközi döntő Lettorszában	14
<i>Bózsó Gyula:</i> Erdészeti palota a Bükk lábánál	15
<i>Kazal Márton:</i> Év fáját ültettünk Sopronban	16
<i>Dr. Bartha Dénes:</i> A vadalma 200 éves tananyagban	17
<i>Csór Attila, Urbán Pál:</i> Galíciában jártunk	18
<i>Béni Kornél:</i> Mészáros Gyula-émlékülés Veszprémben	20
<i>Markó András:</i> Erdőfeltárási Szakosztályülés Vas megyében.....	21
<i>Udvardi Annamária, Nagy László:</i> Megújult az OEE Díj Bizottsága	22
<i>Fürné Kinsztler Anita:</i> Szakmai-baráti találkozó Sárvár térségében	23
<i>Dr. Sárvári János:</i> A könyvek útja	24
<i>Br. Waldbott Kelemen:</i> A 75 éves Egyesület (archív)	25
<i>Dr. Illyés Benjamin:</i> A soproni Szent Imre Kollégium története II.	27
<i>Nagy László:</i> Mars felszín a Vértesben	32

Nyárkutató új szempontok figyelembevételével

Termőhely-specifikus faanyagtudományi vizsgálatok

Dr. Horváth Norbert – tudományos munkatárs, NymE-SKK Faanyagtudományi Intézet

Papp Éva Annamária – kutatómérnök, NymE-SKK Faanyagtudományi Intézet

A Nyugat-magyarországi Egyetem Alacsony sűrűségű faanyag fiziko-mechanikai és felületfizikai tulajdonságainak komplex elemzése címmel Országos Tudományos Kutatási Alapprogram pályázatot nyert, melynek keretein belül lehetőséget kaptunk a magyarországi nyárfaállományok felmérésére és sokrétű vizsgálatára.

A pályázat elsődleges célja a hazai, különböző termőhelyekről származó, ültetvényes Pannónia nyár (*Populus euamerica* cv. Pannonia) faanyagok anatómiai, mechanikai és felületfizikai jellemzőinek feltárása, a lehetséges szerkezeti felhasználás előkészítésére.

A kutatás kezdeti időszakában a hazai releváns publikációk megismerését tűztük ki célul a szaporítóanyag aktuális helyzete, erdőszültségi szempontok, a nyártermesztés, valamint az anatómiai és szerkezeti tulajdonságok tekintetében, melynek bemutatására jelen cikkben kerül sor.

Bevezetés

Kutatásunk célja a Pannónia nyár faanyaga alaptulajdonságainak minél szélesebb körű feltárása, mivel a vágásérett törzsek faanyagáról komplex ismeretanyag jelenleg nem áll rendelkezésre.

A projekt másik célja a Pannónia nyár termőhelyfüggő minőségének leírása, ennek megvalósítására az ültetvényekben roncsolásmentes faanyagvizsgálatokkal gyűjtünk adatot a faanyagok szilárdsági jellemzőiről, a későbbiekben pedig laborvizsgálatokkal többek között a sűrűség, zsugorodás-dagadás, szöveti szerkezet, statikus szilárdsági jellemzők, felületi paraméterek meghatározására kerül sor.

A kutatás egyik alapkérdése, hogy a hazánkban jelentős mértékben jelen lévő, gyorsan növekvő ültetvényes Pannónia nyár mint megújuló nyersanyagforrás a vágáséretté válás kor elérése után milyen faanyag-tulajdonságokkal bír, a termőhelyektől és ültetvényektől függően. Az eddigi vizsgálatok főként a fiatalok fatestre koncentráltak, jelen kutatásunk célja azonban az érett korú egyedek esetleges szerkezeti célú felhasználásához szükséges tényezők feltárása.

Munkánkat irodalomkutatással kezdtük, a hazai kutatók korábbi publikációiban leírt releváns kutatási, illetve vizsgálati anyagok megismerésére.

Releváns hazai irodalmak

Szaporítóanyag

Az 1991–2003-ig terjedő időszakban az Erdészeti Tudományos Intézet által közölt felmérések alapján szembetűnő, hogy a Pannónia nyárfajta jelentős, az összes nemesnyár-csemetetermelés közel felét teszi ki, amelyre magyarázatul szolgálhatnak a természetesen szerzett kedvező tapasztalatok, mint a kedvező alaki tulajdonságok, a jó gyökeresedési képesség, valamint a jó tűrőképesség a leggyakoribb nyárfabetegségekkel szemben.¹

Fotó: Fellner Zoltán em. b. NymE EMK – fellnifoto.blogspot.hu

A NÉBIH Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Felügyeleti Osztálya által 2015 áprilisában készült szaporítóanyag termelési felmérés² országosan összesített adatait tekintve jól látható, hogy a legnagyobb mennyiségben termelt nyár szaporítóanyag az 'I-214' és a Pannónia fajtákból kerül ki.

Erdőszültség

Magyarország megyéinek erdőszültsége nagyon eltér egymástól. A lágylombosok területének (294,5 ezer hektár) 40%-át a nemes nyár alkotja, részese az összes erdőterületből 6,3%. A nemes nyár (hibrid) ültetvények főleg a folyók hullámterében, de egyéb mezőgazdaságilag művelt területeken is – fasorként és fatermesztő ültetvényként – hasznosulnak.³

Ábrabám és Németh 2012-es kutatásukban megemlítik, hogy napjainkban a nyárfajok részese az erdőtelepítésekben 30% körüli, a kitermelés pedig megközelíti az 1 millió m³-t.

Az 1. ábra alapján jól látható, hogy hazánk területén a Fertő-Hanság medencében, a Nyírségben, illetve a Duna-Tisza közti hátságon, valamint Belső-Somogyban, illetve Nógrád megye szlovák határhoz közeli részén (Dejtár település közelében) áll rendelkezésre nagyobb mennyiségben nyár faanyag.

Az Erdészeti Tudományos Intézet gondozásában megjelent *Nemesnyár-fajták ismertetője* c. kiadványból megfelelő képet kaphatunk a hazai nyárasok területéről 1948 és 2005 között.

1. táblázat. 2014/2015 évi hazai csemetetermelés [1000 db]

Faj/fajta	Országos összes		
	egyéves	többéves	mindösszesen
Robusta nyár	0	2	2
I-214 (olasz) nyár	1967	127	2093
Koltay nyár	324	13	336
Blanc du Poitou nyár	30	1	31
BL nyár	32	0	32
Pannónia nyár	1564	113	1677
Agathe-F nyár	291	2	293
I-45/51 nyár	27	0	27
Triplo nyár	91	2	93
Kopecky nyár	277	0	277
Villafranca nyár	87	3	90
Aprólevelű nyár	0	0	0
H-328 nyár	10	0	10
Kornik 21 nyár	0	0	0
Raspalje nyár	9	1	10
Unal nyár	14	0	14
Beaupre nyár	8	1	9
Egyéb nemes nyár	173	2	175
Hazai nyár	20815	3303	24119

Nyártermesztés

Kutatásunk során célunk a Pannónia nyár faanyag termőhelyfüggő minőségének leírása is. A faanyagok anatómiai, sűrűségi és szilárdsági mutatóinak egyik legfontosabb befolyásoló tényezője az adott faj (fajta) termesztésére kijelölt termőhely sajátossága.

Bárány és társai vizsgálataikra alapozva kijelentik, hogy az általában erdőtervezéskor alkalmazott Sopp-táblák jelentősen különböznek a KEFAG Zrt. munkatársai által létrehozott fater-

mési és fatömegtáblákhoz képest. Ennek legfőbb okaként a cikk írói az országgrészenként eltérő környezeti viszonyokat jelölik meg, melynek tekintetében nem a Duna-Tisza közti erdőgazdálkodás rendelkezik a legkedvezőbb tulajdonságokkal.

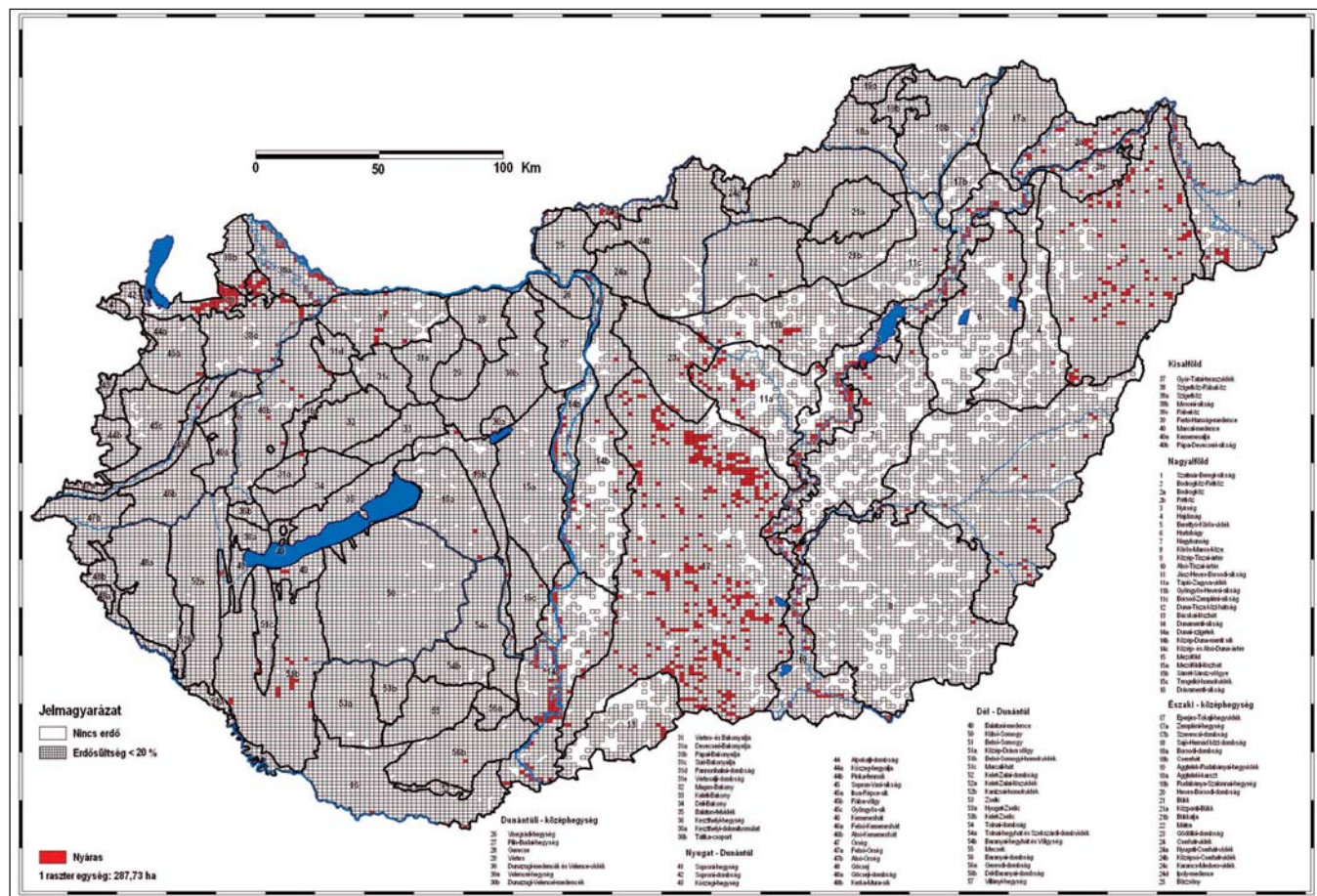
A publikációban tárgyalt táblák közti különbség az erdőgazdaságok esetében a kitermeléskor okoz problémát, mivel a tervezett és a kitermelt mennyiségek között jelentős eltérések lehetnek, amely a kereskedelmi tevékenységen túl, a cég(ek) árbevételére is előnytelen hatású. Ennek kiküszöbölése érdekében alkották meg a térségi fatömegtáblát, saját felméréseikre alapozva.⁵

Bárány értekezésében kiemeli, hogy a nemes nyárasok esetében kimondottan fontos tényező a termelési folyamat minél sikeresebb zárása, hiszen a faanyag ültetvényeken történő termelésével a természetes erdők kihasználtságát csökkenthetjük.

Dolgozatában kitér továbbá a termelés időszakában elvégzendő metszési folyamatok fontosságára, illetve az Erdészeti Tudományos Intézet nemes nyár termesztéstechnológiai és fajtakísérleti rendszerén keresztül bemutatja a véghasználati telepítési hálózat számos előnyét.⁶

A megfelelő fatermés elérésében tapasztalható problémákra hívja fel a figyelmet cikkében *Rásó*, amelyben a kiválasz-

ra hívja fel a figyelmet cikkében *Rásó*, amelyben a kiválasz-

1. ábra. Nyárasok területi eloszlása hazánkban⁴

2. táblázat. A nyárasok területének alakulása 1948–2005 között
(az erdőn kívüli fásítások területe nélkül)¹

Év	Nemes nyárasok [1000 ha]	Őshonos nyárasok	Nyáarak együtt	Az összes erdőterület arányában [%]
1948	-	-	33,8*	2,3
1957	-	-	44,3*	3,5
1958	69,6	32,1	101,7	7,0
1973	128,7	25,6	154,3	10,4
1981	134,5	32,2	166,7	11,0
1984	119,5	31,9	151,4	10,0
1991	121,1	43,3	164,4	10,1
1995	116,0	46,0	162,0	9,5
2001	118,4	53,5	171,9	9,9
2005	124,6	55,7	180,3	10,2

* Részben őshonos (fekete, fehér, szürke, rezgőnyáarak), részben ún. „régí” nemes nyáarak (főleg korai, kései és óriás nyáarak)

tott nyárfajták dendromassza produktumának talajtömörödöttségtől való függését vizsgálva arra jutott, hogy a dendromassza csökkenése és a magasabb talajtömörödöttségi értékek közt egyértelmű az összefüggés.

A korábbi szakirodalmak alapján már kedvezőtlennek számító magas talajtömörödöttségi értékeket már sekély, kb. 40 centiméteres rétegben kimutatták, amely hatással lehet az egyedek megmaradására, valamint változásokat (negatív) okozhat a dendrometriai adatokban.⁷

Bárányés Treczker 2001. évi munkájukban kitérnek a termőhelyek betelepítés előtti részletes vizsgálatának kiemelt fontosságára. Megjegyzik, hogy a nemesnyár-telepítések, illetve felújítások 60%-a Pannónia nyárral történik, amely nem minden esetben a legjobb választás, ha az adott területek adottságaihoz jobban illeszkedő klón is rendelkezésre áll. Bizonyos esetekben a nem megfelelően előkészített klónválasztásnak gyengébb minőségű faanyag létrejötte is lehet a következménye, amely minden esetben a tulajdonos veszteségéért jelenik meg.⁸

Nyárfajták anatómiai és szerkezeti tulajdonságai

Molnár és társai (1990) vizsgálati alapján elmondható, hogy a hazánkban termesztett feketenyár-hibridek sűrűségértékei közt jelentősek a különbségek, amely a szilárdsági tulajdonságokra kifejtett hatása miatt a felhasználhatóságot is befolyásolja.

Vizsgálataik alapján megállapítják, hogy a vizsgált fajok vonatkozásában a fajok kora nem befolyásolja a sűrűséget, illetve a geszt és szíjacs közt sűrűségkülönbség nem mérhető. Különböző ültetvényeken vizsgált egyedek sűrűségértékei közt sem találtak számottevő eltérést, arra viszont felhívják a figyelmet, hogy a feldolgozás szempontjából fontos lehet a különböző sűrűségű fajok klónválasztása és szeparált feldolgozása.⁹

Egyetemi kutatások igazolták (2012), hogy a nyáarak esetében a „juvenilisfa” szakasz kitolódhat egészen a vágásérettségi (20-22 éves) korig, azonban ezen anyagok nem rendelkeznek az egyéb fajokra jellemző sajátos fizikai tulajdonságokkal (pl. alacsonyabb sűrűség).⁵

Babos és *Zsombor* kutatásuk során a faanyagok növekedési tulajdonságait vizsgálva arra a következtetésre jutottak, hogy az általuk vizsgált fajták az 5-6. évtől mutatnak intenzív vastagsági növekedést (1 centiméternél vastagabb évgyűrűt fejlesztenek). Ez az intenzív növekedés 12 éves korban befejeződik. Más termőhelyen nevelt egyedek méréseit tekintve pedig megállapítják, hogy a Pannónia csak a 4-6. években fejlesztett 1 centiméternél vastagabb átlagos évgyűrűt, azaz mindössze 3 éven keresztül. Az I-214 és a Koltay fajtákon végzett mérések alapján

pedig kijelentik, hogy azok nem fejlesztenek 1 centiméternél vastagabb átlagos évgyűrűt.¹⁰

Komán és társai a faanyagok összehasonlításakor (*Populus x euramericana* cv. 'I-214', *Populus x euramericana* cv. 'Pannonia', *Pinus sylvestris* L.) arra a kérdésre keresték a választ, hogy a nemes nyár faanyagok kihasználtságának fő akadályát jelentő göcsöknek milyen hatása van a rugalmasságra, szilárdságra, illetve a rugalmassági moduluszra.

Vizsgálataik eredményeként kijelentik, hogy a fenyők esetében gyakori problémát okozó göcs-menti repedések fő oka a göcs és a faanyag közti átmeneti határ hiánya, amely azonban nyáarak esetében nem jelentkezik, mivel itt

az átmeneti zóna megfelelő.¹¹

Molnár és társai szerint a Pannónia nyár faanyag a szilárdsági jellemzőit, valamint a sűrűségi értékeit tekintve, furnér- és rakodólapgyártásnál értékesebb területekre, például szerkezeti célú felhasználásra is ajánlható.¹²

Schlosser és társai 2012. évi kutatásukban kifejtik, hogy a szakirodalom alapján egyes nyárfajok alkalmasak szerkezeti felhasználásra. Továbbá kitérnek arra is, hogy a Pannónia nyár (*Populus euamericana* cv. 'Pannonia') alapanyag szerkezeti célú felhasználása részletes vizsgálatokat igényel, amely vizsgálatok sikeressége esetén besorolható a szerkezeti felhasználásra alkalmas lombos faanyagok, illetve fafajok közé.¹³

Molnár és társai elvégzett vizsgálataik alapján a következő megállapításokat teszik:¹⁴

- Az egészséges fehér nyár faanyaga átlagosan hasonló tulajdonságokkal rendelkezik, mint a sűrűbb szövetű nemesnyár-fajtáké.
- Rendkívül fontos, hogy a fehérsnyár-állományok még a bélkorhadás kezdete előtt (kb. 30 év) kitermelésre kerüljenek.
- A fehérsnyár-hibridek fateste a természetes kereszteződésnek megfelelően nagy morfológiai és fizikai változékonyságot mutat. Emiatt viszonylag jó minőségű faanyag csak szelekciós nemesítéssel biztosítható.
- Az egészséges geszt és a szíjacs fizikai tulajdonságai között nincs számottevő különbség.

Mátyás és *Peszlen* (1997) három nyárklón vizsgálatáról számolnak be, melyek az olasz 'I-214', a magyar 'Kopecky' és a 'Koltay' fajták voltak. A kutatás idején egy 10 és egy 15 éves magyar ültetvény egyedeit vizsgálták, mely során a törzsfák mellmagasságból kikerült metszetei alapján anatómiai és szerkezeti különbségeket állapítottak meg, illetve kimutatták, hogy a juvenilis és az érett faanyag tulajdonságai korhoz és élőhelyhez köthetők és klónként is eltérhetnek.¹⁵

Babos és *Zsombor* (2002) cikkükben megállapítják, hogy a különböző termőhelyekről származó nyár faanyagok növekedési és mechanikai tulajdonságaiban (hajlító szilárdság) eltérések észlelhetők. Vizsgálataik alapján elmondható, hogy telepítés esetén a fajtakiválasztásnak nagy hangsúlyt kell kapnia, amelyet a termőhelyi adottságok jelentősen befolyásolnak.¹⁶

Összefoglalás és kitekintés

A hazai releváns szakirodalmakat tekintve jól látható, hogy a hazánkban számottevő mennyiségben rendelkezésre álló nyár faanyagkutatása sok szempontból igen előrehaladott állapot-

ban jár, azonban a termőhely-specifikus faanyagtudományi vizsgálatok száma a Pannónia nyár vonatkozásában elenyésző.

Számos olyan hazai kutatómunka található, amelyek a különböző nyárfajták kedvező tulajdonságai mellett a szerkezeti kihasználatlanságot is említik, emiatt a kutatást annak érdekében folytatjuk, hogy a Magyarországon termelt Pannónia nyár faanyagkészlete ne csak pl. tűzifaként, illetve rakodólapgyártásban történő felhasználásra korlátozódjon.

Köszönetnyilvánítás

A szerzők köszönetet mondanak a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal OTKA K 116226 azonosítójú „*Alacsony sűrűségű faanyag fiziko-mechanikai és felületfizikai tulajdonságainak komplex elemzése*” című projekt keretében nyújtott támogatásáért.

Szakirodalmi források, hivatkozások

- Toth B. (szerk.) (2006): Nemesnyár-fajták ismertetője – Irányelvek a nemesnyár-fajták kiválasztásához. Agroinform Kiadó. ISBN 963-502-855-5.
- [EESZT]: EESZT Évkönyv 2015 - Erdészeti és energetikai szaporítóanyag adatbázis, http://www.csemete.hu/kepek/hirek/20150915115916949183/EESZT_evkonyv_2015.pdf
- <http://www.erti.hu/bioenergetika-energetikai-faultetvenyek.html>
- Komán Sz. (2012): Nemesnyár-fajták korszerű ipari és energetikai hasznosítását befolyásoló faanatómiai és fizikai jellemzők. Doktori disszertáció. Sopron NymE-FMK
- Bárány G.–Janik G.–Seresné Gyenes T.–Mező F.–Józsa B. (2015): Táji szürke nyár fatermési tábla kialakítása a KEFAG Zrt. kezelésében álló erdőterületeken. Alföldi Erdőkert Egyesület Kutatói Nap – Tudományos eredmények a gyakorlatban (ISBN 978-963-12-3841-9) pp. 44–47.
- Bárány G. (2011): A nemesnyár-termesztés fejlesztésének újabb eredményei. Doktori disszertáció. Sopron NymE-EMK.
- Rásó J. (2015): Nemesnyár energetikai ültetvény föld feletti dendromassa produktumának kapcsolata a talajtömörödöttséggel. Alföldi Erdőkert Egyesület Kutatói Nap – Tudományos eredmények a gyakorlatban (ISBN 978-963-12-3841-9) pp. 68–70.
- Bárány G.–Treczker K. (2001): Nyár klón kísérletek tapasztalatai a Tiszántúlon. Alföldi Erdőkert Egyesület XX. Kutatói Nap – Tudományos eredmények a gyakorlatban. Konferencia kiadvány. pp. 22–27.
- Molnár S.–Fehér S.–Pápay L. (1990): Newer data on the variability of the density of wood of poplar plantations. FAIPAR 1990 (7): 208–209.
- Babos K.–Zsombor F. (2003): Néhány nyárfajta faanyag-tulajdonságának összefoglaló jellegű ismertetése, 2. rész. FAIPAR 51 (1): 7–10.
- Komán Sz.–Fehér S.–Ábrahám J.–Taschner R. (2013): Effect of knots on the bending strength and the modulus of elasticity of wood. Wood Research 58 (4): 617–626.
- Molnár S.–Führer E.–Tóth B. (2008): Az ültetvényes fagazdálkodás fejlesztése, Hillenbrand Nyomda, Sopron
- Schlosser M.–Horváth N.–Bejő L. (2012): RR-tartók hazai alapanyagokból. Hallgatói Tudományos Konferencia 2012 - Tanulmánykötet (TÁ-MOP - 4.2.2. B-10/1-2012_0018, ISBN: 978-963-9883-96-3). pp. 162–171.
- Molnár S.–Németh R.–Paukó A.–Göbölös P. (2002): A fehérsnyár hibridek faanyagminőségének javítási lehetőségei. FAIPAR 50 (2): 24–26.
- Mátyás Cs.–Peszlen I. (1997): Effect of age on selected wood quality traits of poplar clones. Silvae Genetica Sauerländer 46 (2-3): 64–72.
- Babos K.–Zsombor F. (2002): Néhány nyárfajta faanyag-tulajdonságának összefoglaló jellegű ismertetése, 1. rész. FAIPAR 50 (4): 4–7. ❁

Erdész-jogász találkozó Bugacon

2016. november 23-án, immár hatodik alkalommal került megrendezésre jogi konferencia a 22 állami erdőgazdaság vezetői, valamint jogi képviselői részvételével. Ezúttal a KEFAG Zrt. adott otthont a színvonalas szakmai fórumnak. A szervezéssel kapcsolatos feladatokat a Sárhegyi & Társai Ügyvédi Iroda képviselőjében dr. Sárhegyi Zoltán ügyvéd, a moderátori teendőket dr. Makai Lajos, a Pécsi Ítéletábla elnöke látta el.

A konferencia első előadásában – annak kiemelt aktualitása miatt – az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény tervezett módosításait Ugron Ákos Gábor, a Földművelésügyi Minisztérium állami földekért felelős helyettes államtitkára ismertette.

A Nemzeti Erdőstratégia koncepciójáról, annak lényegi elemeiről Borcsa-Bodolayné Holl Katalin, a Földművelésügyi Minisztérium erdészeti referense tartott hasznos beszámolót.

A konferencia témáiból nem maradhatott ki a Kiskunságban felmerülő, erdészeti jogalkalmazással kapcsolatos aktuális kérdések, problémák boncolgatása, amelyekről Kocsis János, a BKMI Kormányhivatal Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály főosztályvezető helyettese, valamint dr. Szloboda János, a KEFAG Zrt. megbízott ügyvédje tartott ismertetést. Gyakorlatias előadásuk középpontjában az erdőtörvény-módosítás hatósági jogalkalmazási vonatkozásai, valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény állami vagyongazdálkodással, így különösen a

100%-ban állami tulajdonban lévő erdőgazdaságokkal kapcsolatos jogértelmezési problémák álltak.

A fórum legtöbb kérdést generáló előadását – EUTR mint a fenntartható erdőgazdálkodás új jogintézménye címmel – dr. Nagy Dániel, a NÉBIH igazgatóhelyettese tartotta. Az EUTR középpontjában az illegális fakitermelések visszaszorítása áll, ennek megfelelően a faanyagkereskedelmi-lánc valamennyi szereplője köteles a hazai és az EU közvetlenül alkalmazandó jogi aktusaiban meghatározott, kellő gondosság elvén alapuló eljárást és dokumentációs rendszert alkalmazni.

A konferencia végéhez közeledve a résztvevők figyelmét Számviteli és állambáztartási törvények módosítása a vagyongazdálkodásról című előadásával Nagy József könyvvizsgáló igyekezett fenntartani. Az erdővagyon számviteli könyvekben való kimutathatóságának problematikáját járta körül, az állami erdőgazdaságokat érintő, közel-múltban tett KEHI megállapítások tükrében.

Végül, de nem utolsósorban az állami tulajdonú gazdasági társaságok ellenőrzésének részletes szabályait mutatta be dr. Flamich Györgyi ügyvéd, a Sárhegyi & Társai Ügyvédi Iroda munkatársa, hangsúlyozva az Állami Számvevőszék és a KEHI, mint legfőbb állami ellenőrző apparátusok működésének, eljárásrendjének legfontosabb tudnivalóit.

A jogi konferencia előadásait követően lehetőség nyílt az érintett témákkal kapcsolatban felmerült jogértelmezési problémák megvitatására is.

Szöveg és kép:
KEFAG Zrt.

Pro Silva nagyrendezvény Zalában

A Pro Silva Hungaria kétévente megrendezésre kerülő nagyrendezvényét október 18-19. között tartotta a Zalaerdő Zrt. Zalaegerszegi Erdészetének területén a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás eredményeiről és lehetőségeiről.

Az első nap délelőttjén előadásokkal készültek a szervezők, majd terepi programokon mutatták be az elvégzett munkákat, ahol lehetőség volt a tapasztalatcsere-re is és ennek nyomán komoly szakmai diskurzusok bontakoztak ki.

Az egész országból érkező mintegy nyolcvan résztvevőt (erdészetektől, nemzeti parkoktól érkező kollégákat, nyugdíjasokat és diákokat egyaránt) a házigazda nevében *Rosta Gyula*, a Zalaerdő Zrt. vezérigazgatója köszöntötte. Röviden ismertette a Zalaerdő Zrt. tevékenységét, gazdálkodását és elmondta, hogy örül a rendezvénynek, ahol be tudják mutatni munkájukat, az elért eredményeket, és szívesen meghallgatják az építő jellegű kritikákat is.

Ugron Ákos Gábor helyettes államtitkár a klímaváltozás szerepét emelte ki. Mint mondta, fontos, hogy jól válasszuk meg a jövő fafajait, származásukat és a felújítási módokat. A természetszerű gazdálkodásnak jobban előtérbe kell kerülnie; a Pro Silva mozgalom jelenti a jövőt.

Ezt követően *Horváth Iván*, a Pro Silva Hungaria elnöke beszámolt a szervezet éves tevékenységéről, hangsúlyozva, hogy a Pro Silva olyan erdőgazdál-

kodási mód, mely miközben faanyagot termel, folyamatos erdőborítást biztosít.

Elfogadja az erdő hármass (védelmi, gazdasági és közjóléti) rendeltetését, de hozzátesz egy negyediket is, a legfontosabbat, az ökoszisztémák megőrzését.

Horváth Iván elmondta: a Pro Silva Hungaria közreműködött az erdőtörvény módosítás tervezetének kidolgozásában. Pozitívumként említette, hogy a jelenlegi tervezetben továbbra is szerepel, hogy az erdő életközösség, valamint a természetesség fogalma/kategóriái is megmaradtak. Negatívum viszont, hogy a szektorsemlegességet nem sikerült elfogadtatni, valamint bürokráciacsökkentés sem valósul meg. Az elnök beszámolt arról, hogy Skóciában részt vettek a Pro Silva Europe kongresszusán, ahol elhangzott, hogy a szervezethez egyre több ország szeretne csatlakozni.

Utolsóként *Varga Béla*, a Pro Silva Hungaria örökös tiszteletbeli elnöke

tartotta meg előadását, melyben részletesen ismertette az alapelveket és beszámolt az elmúlt időszakról. Kedves emlékként idézte fel, amikor néhány éve Sopronban, a téma iránt érdeklődő és kitartó diákságnak éjszakába nyúló előadást tartott. Szerinte sajnós az oktatásban jelenleg sem tanítják kellően a folyamatos erdőborítás elveit és gyakorlati alkalmazását.

Az előadásokat követő ebéd után a terepi programok vették át a főszerepet: a hátralévő másfél napban a Padár és Nagykapornak községhatárokban található átalakító tömbökben folyt a szakmai bemutató.

A Padár I. átalakító erdőtömbben *Pintér Csaba*, a Zalaegerszegi Erdészet igazgatója fogadta a résztvevőket és röviden ismertette a közel 11 ezer hektáron gazdálkodó erdészeti tevékenységét.

Ezután *Világhy András* erdészeti vezető-helyettes, a szakmai bemutató vezetője beszélt az eddigi munkákról. Elmondta, hogy az erdészeti 2008 és 2012 között a vágásos üzemmód helyett 566 hektáron állt át a folyamatos erdőborításra törekvő gazdálkodásra, összesen hét erdőtömbben.

Az erdőrészekre átalakító üzemmód-meghatározással kezelési terv készült. A Padár I. tömbben a tetőkön cseres-tölgyesek, lejjebb jó növekedésű kocsánytalan tölgyesek, bükkösök, a lábzatokban gyertyános-erdeifenyvesek találhatóak. Tölgyből és főként bükkből szinte mindenütt jó újulat látható, a terület hagyományos vágásos technológiával „könnyen” felújítható lenne, de mivel itt nem ez a cél, az erdészeti az állományviszonyokhoz alkalmazkodva (mint fontos szakmai cél), az értékes tölgy érdekében dolgozva,

az évek során gyűjtött tapasztalatokat felhasználva kell a jelöléseket és a szükséges munkákat elvégeznie.

Négy különböző termőhelyen és állományviszonyok közt nyitott léket mutatnak be a szervezők. Az első lékvágás 2014-ben történt, az akkor 86 éves állományban. Tapasztalatuk, hogy a jelenlegi vadlétszám mellett a területen a lékekben megjelenő újulatot be kell keríteni.

A lék kialakításánál fontos annak mérete, és figyelembe kell venni a tájolóást, a fényviszonyokat és a domborzatot. Az erdész szerepe a jelölés mellett –

az alkalmazott szemléletet *Mikulásik Márton* kerületvezető erdész ismertette – a termeléskor is nagyon fontos, mert a koronavetőletek függvényében akkor lehet korrigálni a megfelelő lékméretet és kialakítani a tájolóást. A lékek alakulását folyamatosan nyomon kell követni, ha szükséges, egy-egy további fa kivágásával bővíteni. Fontos a közelítőnyom-hálózat első kijelölése, mert az hosszú időre meghatározza a következő időszak termeléseit.

A második napon a Nagykapornak határában lévő Remetekertnél találkoztak a résztvevők, ahol *Szakács László* nyugdíjas kerületvezető erdész emlékeztet meg a hely kultúrtörténeti múltjáról. A terület most nyugdíjba vonuló gazdája *Szarka Miklós* kerületvezető erdész, aki munkáját, tapasztalatait utódjának, *Schweighard Balázsnak* adja át. A résztvevők néma tiszteletadással *Hajdu Tibor* emlékének adóztak, aki a Pro Silva Europe első franciaországi közgyűlésén 1994-ben hazánk képviselőjeként vett részt.

A szakmai bemutatók a 120 hektáros Remetekerti átalakító tömbben zajlottak, ami erdőrezervátum magterületnek a védőzónája, főfafaj a kocsánytalan tölgy és a bükk. Az első léket itt 2006-ban nyitották, így már tízéves tapasztalattal rendelkeznek. A nap során összesen három léknél mutatták be az elért eredményeket, kudarcokat és sikereket is.

Zárásként a résztvevőket a Csácsbózsoki Arborétumban látták vendégül ebédre a szervezők, ahol a látottak összegzésére is sor került. *Horváth Iván* megköszönte a szervezők munkáját és a hallgatóság aktív részvételét, majd *Varga Béla* kért szót néhány útravalóul szolgáló gondolat erejéig. Kiemelte a tudatosság szerepét, a vad és erdő összehangolatlanságából fakadó legfőbb problémát, és az érintett szakmák együtt munkálkodásának fontosságát.

Elgondolkodtató felvetésként fogalmazta meg, hogy ha a jelenlegi körülmények nem változnak jó irányba, a mozgalmat egy időre akár „hibernálni” kell.

Rosta Katalin

erdőművelési előadó, Bakonyerdő Zrt.

Fotók: **Szakács László**

Lékből kapott tudás

2016 decemberében két általános iskolás osztály érkezett a Farkasszigeti erdőbe, azzal a céllal, hogy lékeket fogadjanak örökbe.

A lékes felújítás fontos szerepet játszik a természetszerű erdőfelújításban, ami során nem tarvágás után egyszerre, hanem fokozatosan, kisebb „lékek” nyitásával enged teret a fiatal csemeték növekedésének.

Ez az akció nem csak egyszeri figyelemfelhívásként szolgál, hanem hosszú távú együttműködést céloz meg a püspökladányi általános iskolákkal, aminek a keretein belül az örökbefogadott lékhez a gyerekek évről évre kilátogathatnak. Az évek során az iskolások bekapcsolódhatnak a lék ápolásának munkálataiba – tölgyakk- és csemeteültetés –, és megtapasztalhatják az erdei folyamatokat, fi-

gyelemmel kísérhetik a csemeték növekedését, a személyesebb kötődés miatt közvetlenebb kapcsolatot alakíthatnak ki a természettel és közösségi élményt is szerezhetnek a közös munka során.

Az első két osztály a püspökladányi Kálvin Téri Általános Iskola egy-egy első és felső tagozatos csapata volt. A Farkasszigetbe kilátogató gyerekek elsőként a téli madáretetés fontosságával, az etető-

re járó madárfajok sokaságával, az etetésre használható magvakkal ismerkedtek meg. Az ötödikes gyerekek maguk készített etetőt helyeztek ki, míg az elsősoőknek a Kísérleti Állomás biztosította az etetőt. A tervek szerint az etetők folyamatos ellátását a gyerekek felváltva, szüleikkel együtt a közös kirándulásaik során biztosítják, ezzel a családban is továbbadhatják a természetben tanultakat.

Az iskolások már az első alkalommal megtapasztalták az erdei nyugalom megőrzésének fontosságát, mert amint a gyerekszivaj elhalkult, a frissen kihelyezett etetőkön sorra jelentek meg az éhes madárseregek: cinkék, csuszkák, és persze a verebek is.

A kísérleti állomásnál várják a további osztályok jelentkezését a lékek örökbefogadásához, hogy a gyerekek közelről ismerhessék meg a természetet egy „örökbefogadott” lék fejlődésének folyamatos figyelésével.

Csiha Dénes

Fotó: **Kovács Csaba**

Natura 2000 erdőkezelés Bajorországban

Tavalyelőtt az Erdészeti Lapokban beszámoltunk arról, hogy Szlovénia hogyan hangolta össze az erdőgazdálkodás és a természetvédelem alapelveit és gyakorlatát. A Life in Forests* pályázat – melynek fő koordinátora a WWF Magyarország – 2016-ban lehetőséget teremtett a bajorországi Natura 2000 erdőkezelés megismerésére.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által november közepén szervezett egyhetes szakmai programon az erdőgazdaságok, magánerdészek, természetvédelmi szakemberek tanulmányozhatták a bajor erdészeti és természetvédelmi módszereket. Egyúttal felelősség is járt a lehetőséggel, hiszen a résztvevők belátására és szakmai elhivatottságára van bízva a látottak tanulságainak hasznosítása saját munkájuk során.

Először tekintsük át, milyen természeti, gazdasági, szakmai feltételek mentén valósul meg a bajor erdőgazdálkodás és ebbe hogyan illesztették bele a Natura 2000 erdőkezelés céljainak megvalósítását.

A bajor állami erdőgazdaságon kívül van hétszáz ezer magán-erdőgazdálkodó és kettőezer tulajdonos a közösségi erdőkben. Munkájukat az erdészeti és a természetvédelmi hatóság felügyeli. A tartománynak csupán 11%-a erdő, összesen 801 ezer hektár.

Két jellemző erdőkezelési módszert ismerhettünk meg, melyek általánosan jellemzik a régió erdeit. Elsősorban a közösségi és magánerdőkben alkalmazzák a *középerdő-gazdálkodást*. Jobbára tölgyfajok alkotják az ilyen erdő felső lombkoronaszintjét. Hektáronként 40-50 jafafát jelölnek ki és a 150 éves vágásfordulóig segítik a növekedésüket. Így a felső szintben minőségi rönköket igyekeznek termelni, míg az alsó szintet rövid vágásfordulóval (20-30 év) vágják tarta és általában sarjaztatással újítják fel.

A másik jellemző módszer a *célmérő fahasználat*, ahol szintén megközelítőleg 40 jafafát jelölnek ki, majd ezek érdekében történik a készletgondozó fahasználat. 5-10 éves visszatéréssel, általában szárlanként, esetleg kisebb csoportban.

Minden faj esetében alkalmazható a módszer, erre a későbbiekben példákat is mutattak nekünk, de elegyes állományokban is ezt az eljárást használják. Ilyenkor az egyes fajokat eltérő célmérő szerint jelölik. A bükk 60-80 cm között éri el a gazdasági vágásérettséget, ennél nagyobb dimenziók feldolgozását a faipari gépekkel nem tudják megoldani.

A tölgy, a minőségétől függően, akár az egyméteres mellmagassági átmérő eléréséig is az állományban marad. Míg az elegyfajok (juharok, berkenyék, vadgyümölcsök) célmérője nem előre meghatározott, a lehető legjobb minőség és legnagyobb átmérő eléréséig várnak az értékesítéssel.

Nagyon tanulságos – főleg a hazai viszonyok tükrében – a Natura 2000 erdőterületek kijelölése, kezelési tervei kialakítása és az erdőkezelési módszerek meghatározása.

A hazai gyakorlathoz képest a legfontosabb különbség, hogy a Natura 2000 erdőket az *erdészeti hatóság* jelölte ki. Az előzetes tervek elkészülte után felvették a kapcsolatot a tulajdonosokkal, és kerekasztal-beszélgetés során egyeztettek velük. Csak ezután véglegesítették a kezelési terveket, melyek a tulajdonosok számára *nem kötelező érvényűek, csupán iránymutatások!*

Az alapállapothoz képest azonban nem romolhatnak a meghatározott mutatók. Ez olyan többletterhet ró a gazdálkodóra, amiért támogatást és/vagy kompenzációt vehet igénybe. Ezután természetvédelmi szerződést kötnek a tulajdonossal, abban rögzítik a feltételeket, a vállalt időtartamát és a kompenzáció mértékét. Utóbbi érzékeltetésére nézzünk néhány példát!

A 40 cm átmérőnél nagyobb álló holtfa darabja után 90 euró jár. Biotópfákat is kijelölnek, ezek a még élő, de már potenciális holtfák, aktuális vagy leendő mikroélethelyek. Keménylombos faj esetében 60 cm átmérő felett 195 eurót fizetnek, de ebből hektáronként csak tizet jelölhetnek ki a gazdálkodók. Ezek sorsát 12 év után újratárgyalják. Ha időközben holtfa lenne belőlük, újak kijelölésére is van lehetőség. Természetesen számtalan jogcím létezik még, hiszen a hód élőhelyén, vagy a védelem alá helyezett ligeterdőkben is kártérítés jár a kieső bevételért a tulajdonosnak.

Az egyhetes tanulmányút során a legkülönbözőbb példákon keresztül volt szerencsénk megismerni a jellemző és kevésbé jellemző, de rendkívül érdekes erdőgazdálkodási gyakorlatokat.

Elsőként az Ingolstadt környéki Duna-ártér különleges helyzetébe pillanthattunk be. 2170 hektáros kiterjedésével ez a legnagyobb összefüggő ártéri ligeterdejük. A természetvédelmi szempontok mellett árvízvédelmi feladatokat is ellát, ezért rendhagyó a kezelése. Madárvédelmi szempontból további 7 ezer hektár kapcsolódik a területhez. A természetvédelmi intézkedések előkészítéseként 2007-ben kezdték meg a kutatásokat, idén állt össze a végleges kezelési terv. Az erdészeti hatóságnál erdőmérnök végzettségű munkatársak felelősek

Ártéri ligeterdő

a kitűzött célok megvalósításáért, tartják a kapcsolatot a gazdálkodóval, tanácsot adnak és felügyelik a kifizetéseket.

A ligeterdő közelmúltját a Duna-dinamizálási program határozta meg. A korábbi folyószabályozások hatására ugyanis hat métert csökkent a talajvízszint a meder bevágódása következtében. 1997-ben a WWF kezdeményezte ennek a folyamatnak a visszafordítását. Hatalmas anyagi és szakmai ráfordítások segítségével 2010-ben kezdődött el a tényleges munka.

A tartományban korábban található 22 ezer műtárgy felét felszámolták, míg a megmaradtak képesek állandó vízellátást, sőt, időszakos elöntést biztosítani az ártéren. A műtárgyak és az élő Duna közötti akadálytalan közlekedést hallépcsők teszik lehetővé, melyeket valóban használnak a halak. Az egész program a német állam költségvetésének 16 millió eurójába került, melyből a királyi család 6 millió eurót kapott, kárpótlásul a Neuburg és Ingolstadt közötti erdőterületeik használaton kívül helyezéséért.

Az intézkedések hatására a talajvízszint emelkedett, a táj pedig jelentősen átalakult. Az ártérben több mint száz hódcsalád él, az állományait pedig sehogyan sem kezelik. Még árvízvédelmi okok miatt sem, ami az elárasztások után visszamaradó víz szükségességé-

vel magyarázható. A hódélőhelynek minősített erdőterületeken lehetőség van kártérítésért cserébe lemondani a gazdálkodásról. Ezért a német állam 150 euró/ha/év kompenzációt fizet.

A természetvédelmi célú erdőkezelés a keményfás ligeterdőkben a tölgy elegyarányának emelését írja elő, azonban a gazdálkodóra bízzák, hogy azt megvalósítja-e. Itt is a szálankénti, célát-mérős fahasználat jellemző, így lehetőség van az elegyarány módosítására és beállítására. További támogatásként 150 eurót vehetnek fel a gazdák minden 60 cm mellmagassági átmérőt elért faegyed után, ha azok az állományban maradnak a következő tizenkét esztendőben.

A királyi család keményfás ligeterdője után az ingolstadti lakosok közösségi erdejében is tehetünk egy tanulságos sétát. Az 1200 hektáros erdőtomb a középkori paraszti erdőhasználat nyomait viseli. A kisparaszti fahasználat, a makoltatás és a legeltetés hatására olyan kultúrerdei kép alakult ki, melyet történeti okokból igyekeznek megőrizni. Ezt a célt legjobban a középerdő-gazdálkodás segíti elő. A tölgy javafák alatt leginkább kőris- és mogyorósarjakat találunk, melyeket a város lakosai saját részre termelnek ki. Meglepő volt látni, ahogy a mogyorósarjak egyenként je-

Ebrach-i Erdészeti munkatársai készségesen vezettek be minket az állami területeken folyó természetvédelmi szemléletű erdőgazdálkodás gyakorlatába.

Az erdőzet 17 ezer hektáron gazdálkodik, ebből 11,5 ezer Natura 2000 erdő. A teljes területre nézve 75-25% a lombos fák és a fenyők aránya, az átlagéletkor pedig 90 év. Anélkül, hogy nagyon untatnám a kedves olvasót a számokkal, a következőt érdemes kétszer is elolvasni: 140 ezer m³ az éves növekedük, ebből 103 ezer m³ a fahasználat és csupán 85 ezer m³-t értékesítenek. Tehát évente 18 ezer m³ fekvő holtfát képeznek az erdekben!

A sokszor őserdei hangulatot árasztó állományokat járva megtudtuk, egészen a 18. századig ott is középerdő-gazdálkodást folytattak, csak utána alakították át szálerdővé és kezdték meg a célát-mérős fahasználatot. Az erdeiket négy kategóriába sorolják (a legidősebb, felső lombkoronaszintben található fák életkora szerint):

- 180 évnél idősebb (0,2%),
- 140 évnél idősebb (18,6%),
- 100 évnél idősebb (4,4%),
- 100 év alatti, vagy 100 évnél idősebb, de nem első osztályú állományok (76,8%).

Az erdőnevelés természetvédelmi koncepciója négy elemre összpontosít.

Középerdő sarj jelölése

lölve várták, hogy a városiak saját géppel, saját munkával termeljék ki az 5-25 euró közötti áron értékesített (átmérőtől függ) faanyagot.

A szakmai program hátralévő részét a steigerwaldi erdőkben töltöttük. Az

Természetesen az őshonos fajokat részesítik előnyben. Az idős fák szerepe is jelentős, az erdő vízátadják. Próbálják a lehető legtovább bent tartani őket, részben gazdasági értékük, részben az erdei ökoszisztémában betöltött szere-

180 éves bükkös, 140 éve az erdőnevelés kísérleti területe

pük okán. A harmadik elem a holtfa, legyen az vékony vagy vastag, álló vagy fekvő.

A negyedik, egyben talán a legfontosabbnak mutatott része a biotópfák hálózata. Ezeknek a megléte és sorsa olyan szempont, amit figyelembe kell venniük az egyes fák egyedi elbírálása során (például jelölésnél). Az egész csoportot megdöbbentette, hogy bizonyos területeken maguk az erdészek csináltak ilyen biotópfákat. Célátmérős bükkökbe mellmagasságban motorfűrészrel vágtak mesterséges odúkat. Ugyanakkor az erdei élőhelyek fenntartása különböző kiterjedésű élőhelyi foltok hálózatát is igényli. Ezek közül a legkisebbek maguk a biotópfák, melyeken egy odú vagy letört, száraz ágcsont jelenti csupán a jelölőfajokról való gondoskodást. Hektáronként tíz ilyen biotópfát jelölnek ki.

Valamivel összetettebb a holtfa szerepe, mely már több fajnak adhat otthont és a korhadás különböző stádiumai is ezt szolgálják. Holtfából 23 m³/ha az előírt mennyiség. A magasabb rendű fajok számára 3-500 méterenként ún. „lépegető köveket”

jelölnek ki, melyek területe 0,3–20 hektár. Ezekben a foltokban semmiféle gazdálkodást nem folytatnak, a közöttük lévő távolságot pedig elegendőnek ítélték az általuk védeni szándékozott fajok szempontjából.

Végül erdőrezervátumok hálózatával teszik teljessé a térségi rendszert, ezek

Mesterséges odú

területe 23–183 hektár és hozzávetőlegesen 2 km-re vannak egymástól. Mindez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a 16 500 hektár kezelt erdőterületből 1900 hektárt vontak ki művelés alól, így teljesítve a Natura 2000 célokat. És ne felejtjük el, hogy a fennmaradó területen célátmérős fahasználatot végezve évente 100 ezer köbméter faanyagot tudnak kitermelni.

Egy nagyon érzékletes példával mutatta be az erdészet munkatársa, miért törekednek a mozaikos élőhelyek kialakítására ahelyett, hogy egy nagy tömböt védenének. Megfigyeléseik szerint egy feketeharkálpár költéséhez elegendő 10 hektárt kivonni a művelés alól. Ha 200 hektár egybefüggő területen nem végeznek munkálatokat, akkor is csak egy pár jelenik meg. De húsz egymástól kellő távolságra elhelyezett tízhektáros folt húsz pár meglepedését segíti elő. Tehát a védendő fajok életmódja alapján határozták meg a gazdálkodás feltételeit.

Vadgazdálkodás gyakorlatilag nem folyik az általunk meglátogatott erdőterületeken. A szarvasállományokat tervszerűen felszámolták és minden, a jog-

szabályban engedélyezett módszerrel igyekeznek megakadályozni a visszatelepülését. Ezért 1820 óta csak elvétve találkozni egy-egy példánnyal. Az őzre és a vaddisznóra irányuló jelentős vadászati nyomás célja is az állománycsökkenés.

Ottlétünk idején hajtóvadászatot rendezett az Ebrach-i Erdészet, különlegessége folytán érdemes megemlíteni. 250 puskás vett részt a vadászon, amit mi inkább terelésnek hívnánk. Kizárólag fegyveres vadászok voltak a hajtásban, közülük 25-en a belső területet sűrűt mozgatták át olyan kutyákkal, melyek a vezetőik közelében maradva kerestek. A fennmaradó 225 puskás lőálláson állt ugyan, de sokuk olyan kajtató ebet engedett a hajtásba, melyek egyedül, távol a gazdáiktól is dolgoznak. Így 1500 hektárt tudnak levadászni korra, nemre, fajra való tekintet nélkül. És minden területrésze kétszer térnek vissza a tél folyamán. Ilyen módon természetesen szó sincs vadgazdálkodásról.

Az erdőgazdaság bemutatta a Marteloszkóp elnevezésű térinformatikai modellező módszerét és szoftverét is. Az eljárás alapja egy teljes felvételezéssel felmért egyhektáros terület, ahol a faegyedek dendrometriai adatai mellett azok koordinátáit és természetességi besorolását is rögzítették. Az így kapott térinformatikai térkép alkalmas próbagyérítésekre, információnyerésre, de kiválóan használható a szakszemélyzet képzésére vagy csupán önmaguk ellenőrzésére. Mindezt egy terepen is használható táblagép segítségével végzik! (Magyarországon még sehol nem alkalmazták ezt az egyébként kitűnő módszert. Aki szeretne élni a lehetőséggel, a szerkesztőségen keresztül juthat bővebb információhoz.)

A lakossággal szoros kapcsolatot építettek ki egy átgondolt program során. Ebrach városának szomszédságában épült fel az a látogatóközpont, ahol a helyi lakosok és a turisták játékos vagy elgondolkodtató módon, de találkoznak az erdőgazdálkodás céljaival, megismerik az erdőben szükséges beavatkozásokat. A központ anyagában is közelebb viszi az odalátogatókat a természethez és az erdőhöz, hiszen fenyő- és lombos fajok faanyagának felhasználásával készült, helyi alapanyagból. Az élményt a lombkorona tanösvény teszi teljessé, húsz méter magasan, az erdő lombkoronájában vezet a kirándulókat egészen a kilátóig. Az erdészet szakem-

berei a saját kerületükben túrákat is vezetnek, közös programok várják a lakosságot. Komoly hangsúlyt fektetnek a civilek ismereteinek bővítésére és ez számottevően javított a korábban megfigyelhető ellentéteken.

Volt szerencsénk más közösségi és magánerdőket is megtekinteni, ahol a támogatások révén a korábban említett Natura 2000 célok szintén megvalósultak. A középerdő-gazdálkodás és a célátmérős gyérítés ezekben az erdőkben is jellemző, előbbi a közösségi, utóbbi a magánerdőkben inkább. Vadászat ezeken a területeken is folyik. Ennyire alacsony vadnyomás mellett is kerítik a

sabb, előre egyeztetve. Ha valamit, hát ezt kellene hazahoznunk.

Sajnos az ilyen utaknak és az ott szerzett tapasztalatoknak megvan az a veszélye, hogy egy-egy részletében mindenki a saját igazát látja igazolva, majd itthon nem megoldásokat keresünk, hanem még mélyebb alapokat gyártunk a saját, vélt vagy valós igazunknak. Aki részt vett a nagyszerű szervezésű programokon, láthatta, hogy egy problémát úgy is meg lehet oldani, ha kettőt hátrahagyva, együtt keresünk rá megoldást. Kíváncsi vagyok minden kedves kollégának, sikerüljön saját szakterületén megvalósítani ezt a fajta hozzáállást!

A kitűnő szervezést a résztvevők nevében is külön szeretném megköszönni

Tölgy felújítása lékkel

tarvágásaikat, míg a természetes felújításaik az elegység mértékétől függően képesek felújulni.

A tanulmányút rendkívül érdekes tájakra kalauzolt el bennünket, ahol láthattuk, hogy az adott gazdasági és természeti viszonyaik között hogyan gazdálkodnak és miért. Azonban legfőbb tanulságként ugyanazt tudom levonni, mint a szlovén tanulmányút kapcsán. Ez pedig a hozzáállás.

A német kollégák – legyenek erdészek vagy természetvédők – szakmai szempontok szerint hozták meg a döntéseiket, együtt, és ami talán még fonto-

Mező Hedvignek és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársainak, Gálbidy Lászlónak, a WWF képviselőjének, valamint tolmácsunknak és vezetőnknek, Dénes Margitnak!

Hajdu Márk

okl. vadgazdamérnök,
okl. erdőmérnök-hallgató

* „Továbbfejlesztett kommunikáció, együttműködés és kapacitásbővítés a Natura 2000 erdők biodiverzitásának megőrzése érdekében” LIFE+ Információ és kommunikáció, Élet az erdőben, LIFE13 INF/HU/001163, LIFEinFORESTS

Ahol a karácsonyfák magja terem II.

Barangolás Grúziában

A Nordmann-fenyő igazi hazája a Kaukázus vidéke, pontosabban Grúzia (Georgia). Nem véletlen, hogy a karácsonyfa-termesztők közül sokan onnan szerzik be a magot közvetlenül, vagy pedig közvetett módon. Egy kis kíváncsi erdész csapat 2016 tavaszán felkerekedett, hogy a helyszínen nézze meg, honnan küldi Jézuska a karácsonyfák magját a gyerekek nagy örömére. Rendhagyó és nem csak szakmai beszámolóinkat folytatjuk a következő oldalakon.

Délnek haladunk tovább. A hágón ismét áthaladva ereszkedünk le a két hegylanc közötti síkságra. Megálltunk egy lombegyes jegenyefenyő-állománynál. Alpesi klíma, alpesi növényzet, mindenhol víz. Tölgyek, bükkök és más lombos fajok között állnak a hatalmas jegenyefenyők. Az Alpokból ismert kép, csak a fákat hívják másképp, gyakran az „orientális” szerepel a *Quercus*, *Fagus* és *Carpinus* mögött. Egyébként ezek a fák felületesen szemlélve pontosan úgy néznek ki, mint otthon.

Grúziai templom

Az út minősége jó és közeledik Borjomi, az ásványvizek paradicsoma. Amikor a jaltai konferencián Sztálin kedveskedni akart Churchillnek, és felajánlotta, hogy teljesíti a kívánságát (ajándékra gondolt), Churchill nem hazudtolva meg puritán mivoltát, egy ládányi Borjomi ásványvizet kért. Meg is kapta.

Fő úti célunk természetesen a térségben lévő magtermő állományok megtekintése volt, de azért beugrottunk megnézni a híres várost is. Borjomi a részben róla elnevezett Borjomi-Kharagauli Nemzeti Park területén fekszik. Szép, rendezett és a 19. század végi fürdőhelyek hangulatát idézi. Korábbi látogatásom óta felújították az omladozó épületeket és rozsdás vasszerkezetek helyett virágzó sétányok és méregdrága szállodák emelik a hely fényét. Turisták és üdülővendégek tömege hömpölyög fel és alá a sétányokon. Egy-két pillantás a látványokra, egy-két korty az ivókútból bugyogó szénsavas vízből és máris indultunk tovább a déli hegyek irányába.

Estére bevettük Akhaltsikhe városát. A jelenlegi török határhoz közel eső várost a 11. században alapították, és az otomanok 1576-ban foglalták el. Vára (Rabati-vár) lenyűgöző,

az elmúlt években újjátották fel. Fontos kulturális központ. A helyi önkormányzat vendégszeretetét élvezve vehettünk részt egy hagyományos grúz vacsorán.

Milyen is a hagyományos grúz étkezés? Összefoglalva: az ízek orgiája és harmóniája, változatosság, sok hús és zöldségféle, gyümölcsök és elsősorban borok és még borok. Nem beszélve a résztvevők által kinevezett tamada (tószt-vezérnek mondhatjuk) irányította köszöntők soráról és az avval járó ivásról. Korábban is többször vettem részt ilyen étkezéseken, de itas embert csak egyszer láttam. Hozzáteszem, hogy ez a példány már előtte részeg volt. A vodka ezeken a helyeken ismeretlen. A finom (elsősorban fehér) boroktól pedig megfelelő mennyiségű táplálék mellett berúgni nem lehet.

Másnap Batumi irányába folytattuk utunkat az egy számjegyű főúton. Amikor beléptünk az erdőterületre, azt hittük, hogy egy rosszul karbantartott erdészeti úton járunk. De nem, ez volt a főút. Az átlagos haladási sebesség 20 km/h. Vagy annyi sem. Emlékszem, hogy hajdanán, úgy 10 évvel ezelőtt volt itt egy kátyú, amin keresztül egy szerpentin vezetett. Akkora lyuk volt, hogy egy kisebb busz eltűnhetett benne. Most a minikátyúk nehezítik a továbbjutást. De bent voltunk megint a magtermő állományok közepén. Ezek a déli erdők már nem olyan virulensek, mint a korábban látottak. Kevesebb a csapadék és a termőhelyi viszonyok sem olyan kedvezőek, mint a Nagy-Kaukázus lejtőin. De szépek és egészségesek a fák.

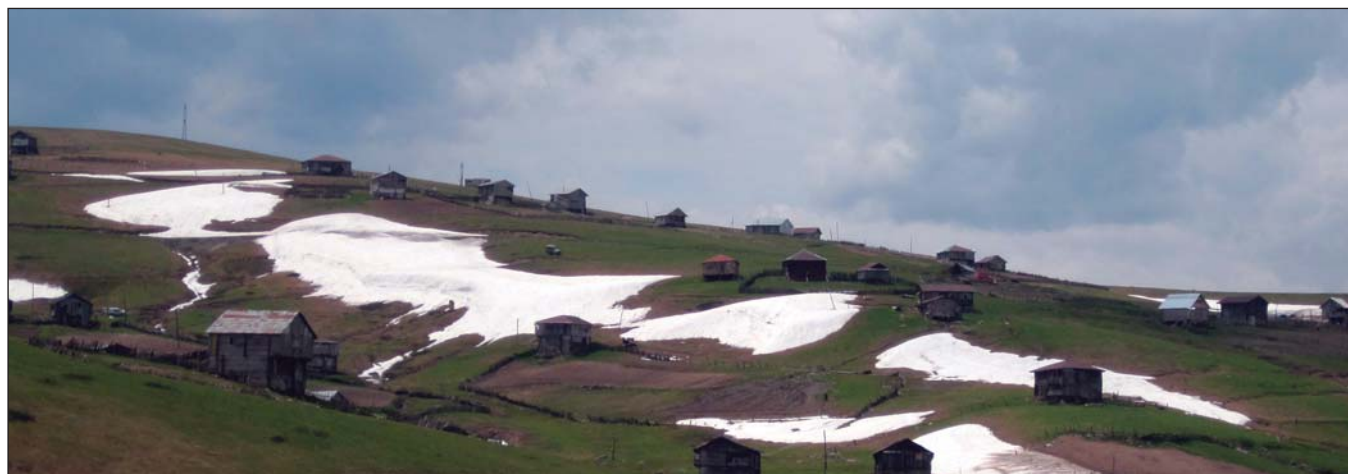
A förtelmes állapotban lévő út tovább emelkedett. A forgalom igen gyér volt, viszont egyre több jószágot (szarvasmarha, kecske) hajtó emberrel találkoztunk, mígnem úgy 1900 méter magasságban beérkeztünk egy szétszórt házakból álló hatalmas településre. A fából, bádogból épült rozoga házak kisebb földterületek szélén helyezkednek el, a naptól védett helyeken még hó virított. Egy nyári településre érkeztünk. Nagy szegénység sugárzik a látványból.

Az ide nyárra felköltözők az állattartás mellett burgonyát termesztenek. A kis parcellákon kihordott trágyakupacok sorakoznak, másutt tehénkéjükkel szántják a fagyból épp felengedett talajt.

Vendéglátóink szerint az itt termelt burgonya kiváló minőségű. A település sok kilométeren át követi az utat. Először muszlim házak között autóztunk, a hágó tetején viszont már keresztények lagnak. Ezen a vidéken és a tengerparton is nagy a muszlim lakosság aránya. A hágó tetején, pontosan 2000 méteren deszkából tákolt boltocska, Fast food felirattal. Még nem nyitott ki, várja a jó időt. A hegy viszont már tele emberrel, állattal, takarmánnyal és betyárbútorral megrakott teher- és személykocsikkal. Belecsöppentünk a Szent Györgynapi forgatagba.

A hegy tetején is megnéztünk egy magtermő állományt. A fák ritkábban állnak és erős nyomot hagy az erdő képén a legeltetés (ami egyébként tilos). Hatalmas méretek, idős állomány. Ahogy bémésködtünk, megjelent a helyi erdész és céljainkról érdeklődött. Nyomban összeemelegedtünk. A közelben megmutatott egy viharkáros területet és rögtön tartottunk egy kis szakmai diskurzust kaukázusi kollégáinkkal.

Elkezdtük a leereszkedést a Fekete-tenger felé a rugókat nem kímélő úton. Szemben az állatok áradata, az út mellett itt-ott szerelés alatt álló megrakott járművek, traktor, teher-

Nyári falu 2000 méter magasságban

autó, személykocsi egyvelege. Hamarosan megjelentek az első falvak, az út egyre jobb lett, csak az időjárás fenekedett felettünk. Hatalmas zuhé közepette túrós lepényeztünk (grúz nevén hacsapuri) és söröztünk az első út menti vendéglőben. Kereszteltük az Isztambul-Baku közötti vasútvonal építkezését, majd a mélyülő, szűkülő és egyre zöldebb völgy kijáratánál elértünk a szubtrópusba, Batumiba.

Adjara Autonóm Köztársaság fővárosa Batumi, egy zsivajgó nagyváros a Fekete-tenger partján. Fontos gazdasági központ, egyben kiemelt üdülőhely. Gyakorlatilag határváros a szárazföldön Törökország és a tengeren a nagyvilág felé. Nem akarom részletezni a szállásfoglalás kalandos menetét, mindenesetre volt szobánk ágyakkal, zuhanyozóval. Ablakunk alatt zajlott a város forgalma (ezzel teljes kivalvatlanságot, másnapra fokozott ingerültséget okozva Attilának), felettünk meg tűzött a majdnem nyári nap.

A város tengerparti része nagyon rendezett, és feltűnő a harsogó színek kavalkádja. Neonzöld, neonlila, neonrózsaszín sugározzák az üdülőérzést. Összefutottunk régi barátunkkal és feleségével. Barátunk, aki egyébként született angol, és csapatvezetőm volt egy korábbi grúziai program során, annyira megszerette ezt az országot, hogy ott ragadt és meg is nősült. Meg tudom érteni. De ennek megvan az ára, mert megtanulni a helyi és az orosz nyelvet nem könnyű egy britnek! Az együtt elfogyasztott vacsora fenséges, a társalgás tartalmas volt, a tengeri halak változatossága helyi módra felejthetetlen. No, meg az ára is.

Másnap már kifelé mentünk a programból. Kutaisi felé indulva megálltunk Batumi igen híres botanikus kertjénél. Röviden: nagyon szép és óriási. Ahogy annak lennie kell, tematikusan felépített kert, ami egy magánkert fejlesztéséből alakult ki. Az orosz *Andrey Nikolayevich Krasnov* (1862–1914) botanikus kezdte a kert kiépítését, ami a szovjet rendszerben is erőteljesen fejlődött. Ma a kert 108 hektár és elsősorban a kaukázusi, tenger melléki szubtrópusi növényzetet mutatja be. A kert kilenc növénysektorból áll, az előbbi mellett sokat bemutatva Kelet-Ázsia, Új-Zéland, Dél-Amerika, a Himalája, Ausztrália és a Mediterráneum növényiből. Mondanom sem kell, nem volt idő bejárni az egész kertet, amit meglepően sok külföldi látogatót aznap.

És egyre közeledett a repülőtér. Egy technikai szünet a szocreál kialakítású tengerparton, majd az ismét nem vesztélytelen utazást követően megérkeztünk Kutaisiba. Miután sikerült szállodát keríteniünk (hajdani katonai kórházból kialakított impozáns létesítmény), vendéglátóink meglepetésként elvittek minket barlanglátogatásra. Prométeusz-barlangnak hívják azt a látványosságot, ami méltó koronája lett pár napos programunknak. A várostól úgy 20 kilométer távolságra található az 1984-ben felfedezett barlang. Az első pillanattól nagy figyelmet fordítottak a természeti érték megóvására, így érintetlen pompájában élvezhető a látogatók számára megnyitott mintegy 1 kilométeres szakasz. A hihetetlen szépségű cseppkőképződmények, a hatalmas termék sora, a föld alatti tó látványa felejthetetlen. A kulturált látogatást korszerű infrastruktúra teszi lehetővé.

Programunk városi sétával, rövid alvással és egy hosszú éjszakai taxizással zárult. A reptéren a hatósági szigor lecsapott

Az erdei „konferencia” résztvevői

csapatunk erdőfelügyelőjére, és a dédelgetett tengerparti köveit elkobozták. A fapados repülő térden nyomorító ülése visszazökkentett a pénz mozgatta nyugati valóságba. A Kaukázus havasai hátramaradtak a hajnali párában, de a magok, amiket Jézuska onnan küld nekünk, elhosszabbítják a hírt. Gondoljunk erre a szép országra és barátságos lakóira, amikor majd idén is meggyújtjuk az első karácsonyi gyertyát a fánkon.

Szöveg és kép: **Gerely Ferenc**
Hegedűs Attila, Szentesi Zoltán

YPEF nemzetközi döntő Lettországból

2017-ben Magyarország a házigazda

Lett, német és magyar tagból állt az a nemzetközi diákcsoport, mely megnyerte a Fiatalok Európa Erdéiben (Young People in European Forests) tanulmányi verseny Lettországból megrendezett döntőjét. A végső megmérettetésen 12 ország vegyes nemzetiségű középiskolás diákcsoportja mérte össze tudását, talpraesettségét és kreativitását.

A tavaly már hatodik alkalommal rendezett verseny célja, hogy a résztvevő fiatalok megismerjék európai erdeit, természet- és környezetvédelemben betöltött szerepüket és egyben tárgyilagos kép alakuljon ki bennük a természeti erőforrások megőrzéséről, a fenntartható erdőgazdálkodás szükségességéről a szűkebb környezetükben és európai léptékben egyaránt.

A megmérettetés nemzeti és nemzetközi fordulóból áll, a csatlakozott országok 2-3 fős csapatai versenyezhetnek. A nemzetközi döntőbe minden ország a legjobb csapatát küldte. 2016-ban Európa-szerte mintegy 600 iskola, több mint 11 ezer diákja vett részt a versenysorozatban. Magyarországot a Comenius Angol-Magyar Két Tanítási Nyelvű Iskola csapata képviselte. A csapatot *Pongrácz Flóra Adél*, *Szolnoki Anna*, *Váradi Eszter Anna* diákok, és felkészítő tanáruk *Kiss Zsolt* alkották.

A magyar csapat a reptéren

A magyar csapat szeptember 28-án kora délelőtt tervezte indulását a Liszt Ferenc repülőtérrel, hogy részt vehessen a délutáni, esti programokon. Sajnos a légiforgalmi helyzet közbeszólt. A Budapest-Varsó járat egyórás késése miatt a Varsó-Riga járatot sem értük el. Ennek következtében mindössze bő három óránk volt arra, hogy kiismerjük a varsói repteret, és a kedvünkért a lett szervezőknek a reptér-szállás transzportot is alaposan át kellett szervezniük.

Lettországból Jaunmoku Pilsben, az 1901-ben eredetileg vadászkastélynak

emelt gyönyörű épületegyüttesben szálltunk meg. Az épület jelenleg erdészeti múzeumnak és konferencia-központnak is helyet ad.

A helyi adottságok miatt a verseny a Terve természetparkban zajlott. Ez olyan rekreációs központ, ahol életkortól függetlenül bárki jól érezheti magát. Játszóter, gyermek kalandpark, törpország, „aktív” erdei boszorkány és számos tanósvény várja a látogatókat.

A versengést sajátossá tette, hogy a háromfős csapatok tagjai más-más országból jöttek. E megoldás a diákok közötti kommunikációt, s végül eredményben az angol nyelv használatát hivatott erősíteni.

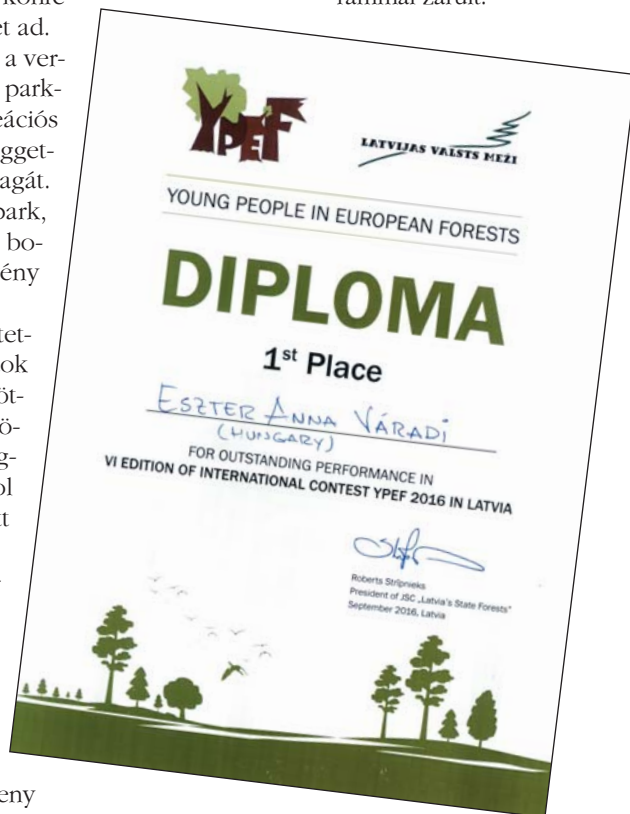
Az ünnepélyes megnyitóra a park konferenciaközpontjában került sor, *Jānis Dīklavs*, Lettország mezőgazdasági minisztere videóüzenetben köszöntötte a résztvevőket.

A helyi szervezők a verseny legnagyobb kihívását, az európai erdőkről szóló tesztet ügyesen társították egy tájékoztató feladattal. Ennek során a versenyzőknek a park többhektáros területén kellett megtalálniuk az egyes állomáshelyeket, ahol egy-egy tesztkérdés és néhány további feladat várt rájuk.

A tájékoztató feladalmait kiheverve a nap második felében következett a verseny kreatív része, adott témában posztert kellett készíteni, majd azt előadás keretében bemutatni. E feladat kiemelt értékelési szempontja volt, hogy a csapatok minden tagja aktív szerepet vállaljon. A magyar diákok e versenyszámban kimondottan jól teljesítettek, annak ellenére, hogy a teremben a kihangosítás hiánya megnehezítette az előadást és az értékelést egyaránt.

A nap hátralevő részét újra a szálláshelyünkön töltöttük, ahol – a feladatokat teljesítve – már minden résztvevő „stresszmentesen” várta az eseményeket. Az eredményhirdetés persze okozott némi izgalmat. A visszajelzések és a tapasztaltak alapján a magyar csapat bizakodó volt. Végül egy „leányunk” az első csapatban végzett, míg egy szintén magyar tagú csapat csupán pár tized ponttal ma-

radt le a dobogóról. Az este, már kissé az éjszakába is nyúlva zenés kulturális programmal zárult.

Az utolsó nap a magyar delegáció megismerkedett Riga, az egykori Hanza város történelmi helyszíneivel, épületeivel. A hazautat már szerencsére semmi sem akadályozta, a repülőjáratok tartották a menetidejüket, így időben érkezünk Budapestre.

A versennyel és a döntővel kapcsolatban további információk a hazai szervezők és a verseny nemzetközi honlapján érhetők el: www.ypef.eu; www.oee.hu. A YPEF 2017-os versenysorozatát a tervek szerint még 2016-ban meghirdették. A Nemzeti és a Nemzetközi Versenybizottság szeretettel meghív minden diákot, hogy vegyen részt a YPEF versenyen 2017-ben is!

Az idei verseny, nemzetközi döntőjét Magyarországon rendezik. Ez egyrészt megtiszteltetés, a magyar eredmények elismerése, másrészt igazi kihívás is 12 ország diákjait vendégül látni.

Kovács Pál

Országos Erdészeti Egyesület

Hoczek László

Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai, Környezetvédelmi Tanulmányi Verseny

Erdészeti palota a Bükk lábánál

Az erdészek mindig is erős kapcsolatot ápoltak múltjukkal, a történelmi gyökereikkel és a rájuk bízott örökségükkel. Nem is lehetne ez másként, hiszen – ellentétben más modern tudományokkal – olyan természeti és szellemi örökséget kell nemzedékről nemzedékre megőrizniük, melynek kutatásához, megfigyeléséhez sokszor több emberöltő is kevés.

A tét pedig óriási, az erdészeknek ugyanis a szárazföld legösszetettebb és legbonyolultabb természeti kincsét, az erdőt kell megfelelő módon óvniuk, védeniük, kezelniük és hosszú távon gyarapítaniuk. Ennek az áldozatos munkának és magának az erdészhivatásnak állít méltó emléket az ÉSZAKERDŐ Erdőgazdasági Zrt. székháza, mely gránit-szoborként hirdeti szakmánk szellemiségét.

A székház születése

Az első nagy viláégést követően bekövetkezett jelentős területvesztés hatására, a Földművelési Minisztérium kezdeményezésére, Miskolc belvárosában 1927-ben kezdődött az új erdőkinestári palota építése.

Az elkészült székház azonnal a város egyik legszebb és egyben legértékesebb épületévé lépett elő. Látványosság-számba menő megjelenését a felvidéki késő reneszánsz stílusban felépült lőcsei Thurzó-ház ihlette. Az épület olyan lett, akár egy hangverseny, melynek a legkisebb elemeit is a legnagyobb műgonddal komponálták.

Külső és belső díszítésénél is erdészeti jelképek sokaságával találkozha-

tunk. Szemünkkel végigpásztázva a homlokzaton úgy olvashatunk, mintha csak egy könyvet tartanánk a kezünkben. Szakavatott erdész szemnek olyan, akár egy szak-

mai folyóirat, ahol szinte mesélnek a lapok – jelen esetben a falak – és nem csak átvitt értelemben.

Mindez megfűszerezve az elveszett erdős Kárpátok utáni sóvárgás sokatmondó korabeli jelképrendszerének színes keverékével. Így áll össze végül a gránitszobor, azaz az erdőigazgatóság székháza, mely szakmánk szeretetét szinte már vallási magaslatokra emeli.

Történelemmel átitatott falak

Nem múlik el úgy nap, hogy ne találkozhatnánk olyan városba tévedt utazóval, aki éppen a székház épületét csodálja az előtte elterülő Deák térről. Mindez nem is olyan meglepő, ha feltekintünk a magasba törő, kezdetben ké-

keszöld, majd agyagsárga színbe átváltó különleges tagoltságú és oromzati díszítésű homlokzatra.

Külön érdekesség a sgraffito technikával díszített, élesen kiugró középső tagozat, mely magában foglalja az árkaúszzerűen kialakított erkélyt és az alatta lévő díszes főbejáratot. E tagozat fő ékköve az aprólékos mintákkal keretezett magyar szent koronás címerpajzs, melyet szárnyas angyalok tartanak. Alatta ízlésesen végigfutató díszszalag látható „Erdőigazgatóság” felirattal, melyet mindkét oldalt oszlopszerűen egy-egy címerpajzs tart jelképesen.

A pajzsokon Szent István arcképe és Borsod megye címere található. Az épület és egyben ezen tagozat igazi különlegessége a főpárkány felett duplán kiemelt attika, mely gyakorlatilag megkoronázza a patinás székházat. A jelképes koronába ékszerként sülyed bele hat boltíves fülke, mindegyiket egyedi sgraffito képpel díszítették. Olyan mindezt, akár egy erdész panteon, hiszen a székház tervezőjét ábrázoló kép

számítva szakmánk legmeghatározóbb személyeit örökítették meg. Ők azok, akiknek elvülhetetlen érdemeik vannak a múltban, melynek köszönhetően a jelenben a magyar erdészek európai szemmel nézve is kiemelkedő színvonalon kezelhetik nemzeti kincsünket: az erdőt.

Vadas Jenő, Horváth Sándor, Wágner Károly, Bedő Albert, Kaán Károly stílizált megjelentetésükkel szimbolikusan a szakmánk, de egyben az épület tartópillérei is.

A székház stílusához illeszkedően a tervező több jellegzetes karakterű építészeti elemmel igyekezett az egyes épületrészeket kiemelni. Ilyen a növényi elemekből megformált futófríz a főpárkány alatt, vagy az épület sarkán található csavart díszű oszlopon elhelyezkedő szoborkülönlegesség is. A szoborfülkében a kőszator alatt a Magyarok Nagymatyja látható karján a kis Jézussal.

A Szűzanya az országalmát és a jogart tartja kezében, a lábánál pedig az ország címere kapott helyet a magyar

Szent Koronával. A szobor igazi érdekessége egy apró részletben rejlik, ugyanis a Madonna lábánál található országcímer tövisbokorral sűrűn átfont, félreérthetetlenül jelezve ezzel az ország és az erdészek fájdalmát a háborúban elvesztett területek miatt.

A kor hangulatát jól tükröző hasonló elemek is megfigyelhetők a székházban. Ilyen a bejáratnál található eredeti fekete márványból készült lándzsaíves emléktábla szövegezése és a fogadócsarnokban korábban helyet kapó hatalmas irredenta tartalmú festett üvegablak is. Az utóbbi fontos díszítőelem – mely a Tatra hegyeiből a mai határaink felé származó turulmadarat és a régi erdőrengetegeket jelképesen ábrázolta – időközben sajnos megsemmisült.

Kizárólag néhány, a magyar motívumvilágot idéző kerettörődék maradt meg, melyeket a korábbi felújítások során a jóérezsű kollégák mentettek meg az utókornak. Hasonló módon maradt fenn néhány, erdei kisállat portréját megjelenítő színes festett üveg műalkotás, melyek a fejpülete irodáinak ajtóit díszítik napjainkban is. Mindez azért is örömteli, mert ezen apró részletek sokasága teszi a beltérben is igazán egye-

divé Magyarország legrégebbi, s talán legszebb erdészeti központját.

A sok jelkép mellett a történelmi múlt köszön vissza a falakról, ami az emberi szemnek láthatatlan, mégis minden ide belépőt tiszteletre kötelező miliót teremt. Ez a tisztelet azonban jóval túlmutat az épületen, elsősorban a magyar erdőknek, az erdők élővilágának és a mindezt becsülettel vigyázó magyar erdész társadalomnak szól.

Ahogy az ERDŐ túléli az őt elültető erdészt, úgy éli túl a székházunk a vele egykorú bükkösöket, tölgyeseket. A több száz éves nagy famatuzsálemekhez hasonlóan tanúja lehet erdész történelmünknek és egyben második otthona számtalan erdészgenerációnak.

Bózsó Gyula
műszaki osztályvezető
ÉSZAKERDŐ Zrt.

Év fáját ültettünk Sopronban

Először is vissza szeretnék kanyarodni 2013. december 4-éhez. Azon a napon Firmáink összegyűjtötték minket a Botanikus kertben a Matematika Intézet épülete mellett. Egy fácskát ültettünk el közösen, mégpedig az abban az évben az év fája címet viselő házi berkenye egy példányát. Akkor egy szem még erősebben hozzákapcsolódott egy hosszú lánchoz. Köszönet az ötletért, köszönet a megvalósításért!

Tavaly ahogy egyre beljebb haladtunk az őszbe és a balekoktatás is a vége fe-

lé közeledett, eszünkbe jutott, ezt folytatnunk kell! 2016. december 1-jén a Botanikus kert „C” épülete és a Lignum épülete közötti parcellába már mi hívtuk össze balekjainkat, és oktatóink jelenlétében egy mezeiszil-csemetét ültettünk el közösen.

Szerény ünnepség volt, de talán annál lényegre törőbb. Két beszéd és Illyés Gyula: *A szil s a szél* című versének meghallgatása után, a balekcsősz és az egyik balek közösen elültették a mi kis fácskáinkat. Azon a napon az a bizonyos lánc – reméljük – tovább erősödött.

Kívánom, hogy ez a mezeiszil-csemete legalább úgy erősödjön, mint az a házi berkenye, amit három éve ültettünk. Bízom benne, lesznek még láncszemek, melyek hasonlóan megerősítetnek, és lesz még év fája ültetés Sopronban, a Botanikus kertben. *Vivat Selmec! Jó szerencsét! Üdv az erdésznek!*

Kazal Márton
IV. em. h., NymE EMK

Illyés Gyula:

A szil s a szél

*Rezzent a vén szil: szisszent, jött a szél;
villám rándult, mint megrántott kótél;
egy percnyi csönd. És bömbölő haragra
fakadt a vibar százezer barangja.*

*Kapkodta a fejét a szilfa, az agg,
vállatott rab a pofonok alatt;
abány karja volt, mind hátracsavarta
a nyár haragba-kékiült zivatarja.*

*Zúzott, tört, csépett, őrjöngött a szél;
kiszállt a fából végre egy levél,
egy, és csak úgy, ahogy végül kiszáll a
fiai mellől a bajszolt madárka.*

A vadalma 200 éves tananyagban

Selmechányán az Erdészeti Tanintézetben 1809-ben megindított erdészeti felsőoktatás első tanára Heinrich David Wilckens volt. Előadásai alapján 1815-ben Nedeczei Nedeczky Ferenc akkori hallgató német nyelven, Erdészettan címen, ötkötetes kéziratot állított össze, amelyet 1973-ban Zakar János lefordított. E mű második kötete Az erdészeti növények ismerete címet viseli, melyben 48 fás szárú növényfaj ismertetését találjuk, köztük a vadalmáét. Az alábbi írás jól példázza, hogy kétszáz évvel ezelőtt mennyi ismeret gyűlt össze a fás szárú növényekről, s mit kellett akkor elsajátítani egy hallgatónak. Az ismertetés szakmai korrekción nem esett át, benne terminológiai hibák is maradtak.

Vadalmá (*Malus Sylvestris*)

Kicsiny, gömbölyű, felül laposra nyomott almákkal, majdnem ülő virágokkal; levelei tojásdadok, kihégyezettek, fűrészelt szélűek, a levéllemez felül kissé bolyhos, alul sima. Ágai tövisesek.

A vadalmá középmagas, erőteljes lombhullató fafaj, alacsony törzzsel, szabálytalan alakú, de mégis gömbölyded koronával és összevissza álló ágakkal. Az aljnövényzetet maga alatt nem nyomja el. A magas hegyek előhegyein, a középhegységekben és a síkvidékeken egyaránt előfordul, minden kitettségben és minden talajon, kivéve a vizes és a száraz homokot. Legjobban kedveli azonban az alacsony hegyiségeket és a sík vidékeket, a védett, árnyast fekvést, a mélyrétegű, nyirkos, szemcsés vagy morzsás agyagtalajt. Ilyen termőhelyen 60 év alatt 20–30 láb magasságot és 1–1½ láb törzsvastagságot ér el. Minden évben terem, és sokszor elérheti a 80–100 éves kort.

A magasabb hegyekben vagy a középhegységek magasabb fekvésű részein alacsony, göcsörtös, szabálytalan fává nő. Főgyökere 2–3 láb mélyen hatol a talajba, a vízszintesen futó oldalgyökerek pedig 4 lábnyi vagy még nagyobb távolságra is szétágaznak. Törzse rendszerint nem hosszabb 18 láb-nál, koronája pedig nagyon szabálytalan, kiugró részekkel, de erőteljes és felül lekerekített. Ágai többnyire vízszintesen indulnak, de később összevissza nőnek, mohával fedettek és oldalukon hegyes tövisek vannak.

Kérge fiatal korában a hajtásokon szürkés- vagy vörösesbarna, szürkén pontozott. Idősebb korában barnásszürke, pikkelyesen elváló, amelyek fokozatosan lehullanak. Május elején lombosodik, vörösbarna, sima rügyekből. Levelei szórt állásúak, melyek ¾ hüvelyk hosszú, vöröses színű, felül barázdát mutató, kissé molyhos nyélen ülnek. A levelek tojásdadok, egyszerű hosszúkásak, máskor kerekdedek, tompán kihégyezettek, fűrészelt szélűek. A levéllemez felül sötétzöld és sima, csak fiatal korban az erek mentén kissé molyhos; a levéllemez alsó fele világoszöld, fényes, sima. Lombja októberre pirosassárga szintől ut teljesen piros lesz, elhervad, majd lehullik.

A vadalmá teljes híműs növény, amelyik májusban, lombfakadáskor nyílik. Virágai a két éves, vagy annál idősebb, rövid oldalágakon, ugyanazon rügyekből fejlődnek, mint a levelek, és 4–5 levél közt, néhány virágból álló nyeletlen ernyőt képeznek. Az ernyő egyes virágai rövid nyélen ülnek, magházuk alsó állású. Virágaiból megtermékenyülés után kicsiny, kerek, alul-felül összenyomott, alul a nyélnél bemélyülő, zöld színű, sima héjú almatermés fejlődik. Gyümölcse október elejére megsárgul, megéri. A vastag, zaftos, savanyú ízű, fogvásító termés húsának belsejében, tengelyük mentén felnyíló, ötrekeszű magház van, melyben a lefelé kihelyesedő, összenyomott, egyik oldalukon lapos, másik oldalukon kidomborodó, néha szögletes alakú magokat találjuk.

A vadalmá termése érés után nemsokára lehull és a földre jutó magvakból a következő év júniusában kikel a kis csíranövény, ami két világoszöld, tojásdad alakú sziklevéllel jelentkezik. A fiatal csemete eleinte lassan nő, nagyon érzékeny és védelemre szorul. Fiatalkorában eredményesen ültethető át, és 20. életéve után teremni kezd. Ha törzsét a föld fölött levágjuk, a visszamaradó tuskó, de a gyökerek is, sarjakat hoznak. A gyökerek különben maguktól is szívesen sarjadznak, ami által a főtörzs növekedését gátolják.

Fája fehéres, de legtöbbször barnásan erezett, nehéz, kemény, szívós, finom rövid rostú, gyalulva finom, sima felületet ad.

A vadalmá a 60. életéve után többnyire gesztkorhadás áldozata lesz, odú keletkezik benne, eközben még tart vastagsági növekedése, de a gesztkorhadás később mégis végez vele.

A nem megfelelő talajon álló fa sokat szenved a rátelepedő zuzmóktól, ami sorvadásához vezet, és amit a csúcsszáradásról lehet felismerni. Virágja és az újulat sokat szenved a fagytól. Többféle madár, a mókus és az egerek szívesen fogyasztják a vadalmá magját, miközben sok magot szét is hurcolnak és így a fa terjedését előmozdítják. A száraz és a vaddisznó szintén szívesen fogyasztják a vadalmát.

A vadalmá ugyan nem túl értékes erdei fa, mégis hasznos. A vadgazdálkodás számára kitűnő takarmányt szolgáltat, különösen a szarvas és vaddisznó számára, de a madarak is szívesen fogyasztják. Fáját szívóssága miatt fogaskerekű fogaihoz és meghajtoművekhez használják, a kocsigyártó pedig a legtartósabb szántalpakat készíti belőle. Esztergályozáshoz is alkalmas, az asztalos pedig jól gyalulhatósága miatt használja szívesen, de készíti belőle szerszámnyeleket, fogantyúkat is. Azon kívül a legjobb vonalzó és rajztáblák készülnek belőle. A fafaragó is szívesen dolgozik vele.

Mint tűzifa és faszén-alapanyag csak közepes értékű, ezért ilyen célra nem nagyon használják. Kérgének belső részéből, timsó hozzáadásával, azt a szép sárga szint állítják elő, amit a franciák filage mordantnak neveznek (maró pác). Virágait a méhek szívesen látogatják. Gyümölcséből almabor, pálinka és ecet készül.

Közreadja: **Dr. Bartha Dénes**

Galíciában jártunk

Közös szakma, közös történelmi múlt

Hosszas időpont-egyeztetések után valósult meg a hagyományos lengyel–magyar barátság újabb mérföldkövét jelentő tanulmányutunk, amelynek során újra meglátogathatták a magyar erdészek a Krosnói Regionális Erdészeti Igazgatóság szakembereit. Utazásunknak az erdőművelési szakmai programok mellett az erdőgazdálkodásukat érintő egyéb témák történelmi megemlékezés is részét képezték.

A Krosnói Regionális Erdészeti Igazgatóság Lengyelország délkeleti szegletében mintegy 420 ezer hektár erdőt kezel, 26 főerdészet alkotja. A főerdésze-

nyaival. Csak őshonos állományaik vannak. Törekednek a természetes felújításra. Mind a fenyők, mind a bükk jól újul. E természeti adottságra alapozva, a költségek minimalizálása érdekében csak a véghasználatokat követő ötödik év után végeznek pótlásokat, ha szükséges.

A kőrispusztulás következtében a kőris 90%-a kipusztult, ezért már tíz éve nem ültetnek kőriscesmetét. A sarangolt keménylombos tűzifa átszámítására – a nálunk xilometriával és fotogrammetrikus köbözéssel igazolt – 0,70 m³/űrm átszámítást alkalmazzzák.

A szakosztály több régióból érkezett tagjai először az Egererdő Zrt. Egri Erdészetének közelmúltban átadott iroda-

A főerdészet magpergetővel ellátott magtároló hűtőházat működtet, onnan látják el jegenyefenyőmaggal és bükkmakkal a regionális igazgatóság teljes területét. A repítő készülékétől, illetve kupacsától megfosztott és beállított nedvességtartalmú szaporítóanyagot mínusz 10 °C-on tárolják a kedvezőlemből megfosztott és beállított nedvességtartalmú szaporítóanyagot mínusz 10 °C-on tárolják a kedvezőlemből megfosztott és beállított nedvességtartalmú szaporítóanyagot

Másnapi programunk Przemysl térségében folytatódott. A terület a történelemből ismert Galíciához tartozik. A várost övező külső, 45 kilométer hosszú gyűrűn, amelynek elsőként kellett az idegen hadsereget feltartóztatni, 15 fő és 20 újkori mellékerődítmény állt. Különböző állapotban lévő maradványaik a mai napig fellelhetők.

A Przemysl körülvevő dombokon az Osztrák–Magyar Monarchia a kontinens egyik legfontosabb erődítményrendszerét építette fel, amelynek feladata a keletről támadó orosz hadsereg feltartóztatása volt. Az I. világháborúról szóló értesülések – Hősök Naptára sorozat – gyakran szólnak az ott hősiességet vívó magyar nemzetiségű katonákról, akik a több mint 130 ezer védő harminc százalékat tették ki. Az I. világháború második legnagyobb erődrendszeréért vívott harcokban – amit a történészek a háború legnagyobb csatái közé sorolnak – több tízezer magyar katona halt meg, vagy esett fogságba. Többek között Gyóni Géza költő és Bárány Róbert Nobel-békedíjas orvos is. A Tatár-dombon a számos katonai temető egyikében, az osztrák–magyar temetőben – megemlékezvén a hősiességre – koszorút helyeztek el delegációnk. A mai lengyel–ukrán határon álló Salis-Soglio erődben fejeztük be történelmi sétánkat.

A programot később egy 28 hektáros botanikus kertben folytattuk. A kert a korábbi nagybirtokos alapította, majd 1950-ben egy lelkes tanár kezdeményezésére felújították. Az uradalom egykori épületei ma az arborétum üzemeltetését szolgálják. A 300 hektáros új ültetésű területükön főleg régi gyümölcsfajtákat termesztenek. Az arborétum belépődíj ellenében látogatható. Arborétumi sétánk során helyi kísérőnkkel kicseréltük tapasztalatainkat a különböző exóta fajok magyarországi viselkedéséről, a vadgesztenyelevél-aknázómolyról és az akác terjedéséről. Itthon

tek területnagysága 10 és 30 ezer hektár közötti, hazai szóhasználatunk szerint ezek az egységek a mi erdészeti üzemeinknek felelnek meg.

A főerdészeteket „erdészetekre” bontják, amelyek hasonlóak a mi erdészkerületeinkhez, vagy kisebb erdőgazdálkodásainkhoz, átlagosan ezer hektárosak és az erdészek több mint fele felsőfokú végzettségű.

A kezelt erdőterület kevesebb mint negyedén végeznek vadgazdálkodási tevékenységet. Medve, farkas, hiúz mindenhol, európai bölény a Bieszczady-hegységben él. Az összes nagyragadozó jelenléte ellenére van vadkár, helyenként vadkárelhárító kerítést is szükséges építeni.

Egész évben végeznek fakitermelést, de a védett madarak fészkelésére hivatkozó korlátozásokat ott is alkalmazza a természetvédelem. Most ismerkednek a Natura 2000 területek gazdasági hátrá-

épületénél találkoztak. Rövid buszozás után kiegészültünk az Északerdő Zrt. szakembereivel és így vettük célba Barwinek határállomást, ahol lengyel vendéglátóink vártak, többek között a regionális igazgatóság vezérigazgató-helyettese is megtisztelte a csoportot. Közösen utaztunk a Duklai Főerdészet központjába.

A Duklai Főerdészet a szlovák határ mellett helyezkedik el, 14,5 ezer hektáros, 11 „erdészet” alkotja, az erdőállomány javarészt jegenyefenyvesekből és bükkösökből áll, az átlagos élőfakészlet 311 m³/ha és mintegy 55 ezer m³ az éves fakitermelési teljesítménye. A faanyagból származó átlagos árbevétel 42 euró/m³, a fakitermelés önköltsége 18 euró/m³. Természetes erdőfelújítási módszereket alkalmaznak. 400 hektáros nagyságú rezervátumszerű területtel rendelkeznek, ahol nem folytatnak erdőgazdálkodást.

is alkalmazható jó példákat láttunk tanösvények, erdei berendezések, tájékoztató táblák, különböző bemutató élőhelyek kapcsán.

Ebéd után a Przemysli Erdészeti és Geodéziai Iroda vendégei voltunk. Lengyelországban az erdőfelügyelet az államerdészetbe tagolva működik, míg az erdőtervezést 12 állami tulajdonú és számtalan magán erdőtervező vállalkozás végzi. Vendéglátónk a 12 állami tulajdonú cég egyike volt. Költségeiket a bér munkában végzett erdőtervezési, termőhely-térképezési, geodéziai szolgáltatások fedezik. Állami támogatást nem kapnak, de az ország erdeinek 85%-át kitevő állami erdők erdőtervezésére rendszerint sikeresen pályáznak.

A munkájukhoz szükséges geodéziai, erdőállomány-adattári adatokhoz térítésmentesen jutnak hozzá. Versenyképességük megtartása érdekében

rendszeresen egyeztetnek az erdőgazdálkodói igényekről, igyekeznek a legmodernebb eszközöket beszerezni. Szoftver- és eszközellátottságukat a magyar erdőtervezők megirigyelnek.

Eltelkintve az eszköz- és emberrelátás magasabb szintjétől, az erdőtervezés folyamata hasonlít a magyarországihoz. Itt is tíz évre készülnek az erdőtervek. Őshonos állományokban a természetes felújításra/felújulásra alapozott véghasználatokat terveznek. A magashegységi erdőkben jellemző a lékvágással indított véghasználat. Az erdőtervet, a tulajdonos igényeinek megfelelően, a legkisebb költség–legnagyobb gazdasági bevétel–fenntartható erdőgazdálkodás hármas elveknek megfelelően készítik.

A harmadik napi programokat a Birczai Főerdészet kezelésében lévő Erdészeti Promóciós Központban kezdtük. A főerdészet az ukrán határ

mellett található, 27,5 ezer hektár erdőt kezel és 20 „erdészetre” tagolódik, 130 ezer köbméter fát termelnek ki évente. Ebben a térségben van a legtöbb jegegyfenyves. A faj iparifáját átlagosan 75 euróért értékesítik köbméterenként. Náluk is ismert probléma a munkaerőhiány az erdei munkavégzésben, ott ezt ukrán vendégmunkások alkalmazásával remélik megoldani.

A főerdészetet három ismert farkas falka osztotta fel egymás között, összesen mintegy 20 egyed. Nagyon fontos számukra a lakosság tájékoztatása az erdészek munkájáról és az erdő élővilágáról. Ezt támasztják alá a központban található, magas színvonalú kiállított életképek is.

Ezt követően a Stuposiany Főerdészet turisták számára épült szállodáját és a főerdészethez tartozó bölénygazdaságot néztük meg, amelyben az európai bölény génmegőrzésével és folyamatos visszatelepítésével foglalkoznak. A lombhullató erdeinkben egykor mindenütt honos izomkolosszusokkal való testközelű találkozás mindannyiunkban félelemmel fűszerezett csodálatot eredményezett. A lengyel kollégák tiszteletreméltó feladatot látnak el ennek az őslakónak a gondviselésével. A telepről kiengedett példányokkal történik a Bieszczady-hegységben szabadon élő 350 bölény vérfrissítése.

Látogatásunk utolsó szakmai állomása a Lengyelország legdélekeletibb sarkában fekvő Cisnai Főerdészet volt, amelyet három oldalról ukrán területek vesznek körbe. A helyi szakemberek évi 100 ezer látogatónak nyújtanak lehetőséget a kikapcsolódásra, feltöltődésre. A sajátos földrajzi elhelyezkedés mellett érdekes az a tény, hogy a sok erdőlátogató ellenére – becslésük szerint – 27 medve található a területükön. A főerdészet kis területű, igazi hegyvidéki erdészet. A mintegy 10 ezer hektáros területről évente 60 ezer köbméter fát termelnek ki és adnak el. A kiemelkedő minőségű, nagy értékű faanyagot árverésen értékesítik. Látogatásunkkor november első harmadában jártunk, de izelet kaptunk a valódi téli időjárásból.

A lengyel kollégák vendégszeretetét nem lehet eléggé méltatni, valószínűleg ennek az útnak az eredményeképpen, közülünk sokan visszatérnek majd erre a valóban szemet gyönyörködtető tájra. A minden országban tapasztalható erdészbártság mellett, a „Lengyelországban jó magyarnak lenni” jelenségről is meggyőződhetünk. *Üdv az erdésznek! Darz bőr!*

Csór Attila, Urbán Pál

OEE Erdőművelési Szakosztály

Mészáros Gyula-emlékülés Veszprémben

2016. november 3-án az OEE Erdőrendezési Szakosztálya, Erdészettörténeti Szakosztálya és veszprémi helyi csoportjai közös emlékülést rendeztek a veszprémi Megyeházán.

A megemlékezés aktualitását a 60 éves évforduló mellett az adta, hogy a közelmúltban elhunyt *Mészáros Gyula* tagtársunk részt vett az 1956-os forradalmi eseményeken, szenvedő alanya volt a forradalom utáni megtorlásnak, a rendszerváltás után pedig történészi tevékenységének keretében feltárta és számos publikációban dokumentálta a forradalom Veszprém megyei eseményeit.

A veszprémi helyszínre azért esett a választás, mert *Mészáros Gyula* szakmai pályafutása döntően Veszprém megyéhez kötődött, így a megemlékezésen családtagjai és volt munkatársai is nagy számban részt tudtak venni.

A rendezvény során *Halász Gábor* *In memoriam Mészáros Gyula (1929–2015) gyémántokleveles és Bedő-díjas erdőmérnök, erdészettörténész, a forradalom Veszprém megyei krónikása* címmel tartott előadást, majd *dr. Sonnevend Imre* *Személyes visszaemlékezés Mészáros Gyulára, a kollégára és emberre* címmel idézte fel volt munkatársa személyiségét, és azt a szellemi hagyatékot, amivel a vele dolgozó kollégákat gyarapította.

Mészáros Gyula 1929. április 10-én született Szentesen négygyermekes pedagógus családban. Az elemi iskolát és gimnáziumi tanulmányait szülővárosában végezte. Korán felismert érdeklődése alapján történésznek készült, de a kialakulóban lévő proletárdiktatúra körülményei között ajánlatosabb volt a műszaki pálya felé orientálódni. Így 1952-ben Sopronban szerzett erdőmérnöki diplomát.

A végzés után az Északi-középhegységben helyezkedett el, kezdetben különböző erdészeti beosztásokat töltött be, de hamarosan rátalált valódi szakmai hivatására, az erdőrendezésre, melyhez haláláig híj maradt.

Az 1956-os forradalom alatt megválasztották a helyi erdőgazdaság munkástanácsa elnökévé, és tagja lett a gyöngyösi városi munkástanácsnak is.

Ezért a forradalom leverését követő megtorlás során több hónapig raboskodott az egri börtönben, majd el kellett hagynia Heves megyét.

Ilyen előzmények után került Veszprémbe, ahol volt erdőfelügyelő, erdőrendező, kirendeltségvezető, üzemtervezési irodavezető, majd végül nyugdíjba vonulása előtt irodaigazgató.

Kezdetől fogva lelkesen gyűjtötte a Bakony környékére vonatkozó természetudományos és történeti ismereteket. Hamarosan ő lett a tájegység köztudottan legjobb ismerője, így 1983-ban már *Mészáros Gyula* volt a 650 oldalas *Bakony, Balaton-felvidék* című útikalauz főszerkesztője. Ez a könyv azóta is a tájegységre vonatkozó ismeretek legmegbízhatóbb tára.

Évgyűrtük címmel az erdőgazdaság üzemi lapjában közölt 59 folytatásból álló, a bakonyi erdők történetét bemutató cikksorozatot, melyet az Erdészeti Közleményekben, kötetbe szerkesztve szeretnénk átmenteni a jövő számára.

Mészáros Gyula vallotta, hogy az erdők valódi tulajdonosai az erdészek. Az erdőkben található régi kolostor-, templom- és vármokok védelmében, megőrzésében az erdészeknek fontos feladata van. Sok régi település nyoma már csak a hagyományos erdei helynevekben él, ezek összegyűjtésével és az erdőtervi térképeken történő továbbélítésével az erdőtervek készítői sokat tehetnek, hiszen biztos jövőt csak a megismert és megőrzött múltra lehet felépíteni.

A forradalom leverése után, még az egri börtönben töltött raboskodása ide-

jén megígérte szabadságharcos bajtársainak, hogy részt vállal az 1956-os események hiteles történetének megírásában, amihez folyamatosan gyűjtötte a dokumentumokat. 1989-es nyugdíjba vonulása egybeesett a rendszerváltással. Ekkor nyílt lehetőség arra, hogy a Veszprém megyei forradalmi eseményekről végzett kutatásainak eredményét több kötetben közzétegye.

Mészáros Gyula gazdag életútját a tehetség, lelkesedés, kitartó munka és az igazság megalkuvás nélküli szolgálata jellemezte.

Megemlékezésünk keretében *dr. Király Pál* *Az 1956-os forradalom az Országos Erdészeti Főigazgatóságon. A történelem kérdőjelei* címmel tartott előadást.

Az előadó megemléltette, hogy az 1956-os forradalomnak könyvtárnyi irodalma van, de a homály a forradalommal kapcsolatban nem csökkent, hiszen az események harag és részrehajlás nélküli hiteles bemutatása éppen csak elkezdődött.

A Parlamenttel szemben a Földművelésügyi Minisztérium épületében székelő Országos Erdészeti Főigazgatóság a kezdetől fogva a legfontosabb forradalmi események közvetlen közelében érezhette magát. Az erdészet irányításának

területén lejátszódott korabeli események résztvevőit az előadó személyesen ismerte, a későbbi eseményeknek is közvetlen tanúja volt, ezért elmondható, hogy *dr. Király Pál* a még élő közvetlen és hiteles kortanuk egyike. Ezért nagyon fontos lenne, hogy kutatásainak eredményeit és a korszakra vonatkozó személyes emlékeit írásban is közzétegye.

Béni Kornél titkár,

OEE Erdészettörténeti Szakosztály

Fotó: **Szakács László**

Portréfotó: **Pápai Gábor/Erdészeti Lapok**

Erdőfeltárási Szakosztályülés Vas megyében

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdőfeltárási Szakosztálya 2016. október 20-21-én a Szombathelyi Erdészeti Zrt. és az OEE Szombathelyi Helyi Csoportja szervezésében szakosztályülést tartott. A rendezvény kiemelten foglalkozott a Kőszegi-hegységben megvalósult erdészeti útfelújításokkal.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. központjába 25 szakember érkezett az ország egész területéről, akik a két nap alatt előadásokon és terepi bemutatón ismerhették meg az erdőgazdálkodási és erdőfeltárási szemléletet a Kőszegi-hegység magyar és osztrák oldalán.

A szakosztály tagjait *Bugán József*, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója köszöntötte szívélyesen. Ezt követően *Bakó Csaba* erdőgazdálkodási igazgató – a Helyi Csoport elnökeként is – üdvözölte a résztvevőket, majd előadásban mutatta be a társaság gazdálkodását, részletezve az erdészeti feltárási utakat rendszerét és a feltárási adatokat is. Megemlítette, hogy legutóbb 2000-ben járt Vas megyében az Erdőfeltárási Szakosztály tanulmányúton. A megjelenteket köszöntötte *Kálmán Miklós*, a szakosztály elnöke is.

Az előadást követően, a gyors ebéd elfogyasztása után a határ túloldalán (Ausztriában) található Herceg Esterházy Magánalapítvány Lékai (Lockenhaus) Erdőgazdaságához látogattak a résztvevők. A terepi program keretében a természetközeli erdőgazdálkodási módszereket, valamint a magánerdészet erdőfeltárási tevékenységét *dipl. ing. Martin Pollak*, az erdészet vezetője mutatta be.

Gazdálkodási területükön kb. fele-fele arányban találhatók a lomb- és a fenyőállományok. A hazai gyakorlathoz hasonlóan osztrák kollégáink is törekednek az egykorú tölgy és bükk főfafajú erdők többkorú erdőkké alakítására.

A házigazda elmondta, hogy annak hatására az erdők nagyobb ellenálló képessége mellett jelentős ráfordításcsökkenést is várnak, az erdőművelési kiadások elmaradásából adódóan. A kedvező terep- és talajviszonyoknak köszönhetően az erdészeti útpépítés viszonylag egyszerű és költségkímélő. Az 5500 ha gazdálkodási területen 257,5 km tehergépkocsi közlekedésre alkalmas erdészeti út található, ami kimagasló, 45 fm/ha feltártságot jelent. Ezen kimagasló feltártsághoz nagymértékben hozzájárul az a szerencsés helyzet, hogy az erdőgazdaságnak saját kőbányája van.

A Lékai Erdőgazdaság a gépparkjával nemcsak saját erdészeti útjait tartja

karban, hanem szolgáltató vállalkozásként mintegy 1250 km hosszúságban az egykori Esterházy-birtokhoz tartozó, gépkocsival való közlekedésre alkalmas erdészeti utakat is.

A szakmai programot követően a Lékai Szent Miklós plébániatemplomot, majd a Lékai várat tekintették meg a résztvevők. A Léka főterén álló kora barokk Szent Miklós plébániatemplomot belső terének gazdag díszítése, valamint számos magyar vonatkozású emléke miatt érdemes felkeresni. A templom alatt húzódó Nádasdy-kriptában a Nádasdy család síremlékei, az oltáron pedig a Fekete Madonna ruhába öltöztetett faszobra található. A Lékai várat valószínűleg a 13. század elején építették. A Kőszegi-ek, a Kanizsaiak, majd a Nádasdyak birtokolták. 1968-ban Paul Anton Keller osztrák író vásárolta meg, aki a fellegvárban gyógyintézetet, az elővárban pedig panziót alakított ki.

1980 óta a Prof. Paul Anton Keller-Alapítvány tulajdonában működik. Az alapítvány vagyonából az épületeket fokozatosan renoválták, történeti múzeumot, koncerttermet, vendéglőt, szállodát alakítottak ki bennük. A hosszú napot vacsorával egybekötött baráti beszélgetés zárta.

Másnap a Kőszegi-hegység magyar oldalának megismerésével töltötték a napot a szakosztály tagjai. Első programként Kőszeg városát járták be. A település történelmének leghíresebb momentuma, mikor 1532-ben Jurisics Miklós várkapitány megvédte a török elleni támadástól, ezáltal megakadályozva Nyugat-Magyarország és Bécs elfoglalását. A város sikeres helytállása először a

hírnevet, majd a gazdaság felvirágzását hozta el. Mivel ezt követően a háborúk már elkerülték, mára országunk műemlékekben egyik leggazdagabb városa lett.

A kőszegi városnézést követően a Szombathelyi Erdészeti Zrt. Stájer-házi Erdészeti Erdei Iskolájában előadások hangzottak el az erdészeti feltáróutak felújításával kapcsolatban. Elsőként dr.

Péterfalvi József A Kőszeg hegységi erdészeti feltáróutak felmérési és felújítási módszereinek bemutatása című előadását, majd kollégája *Primusz Péter* beszámolt az aszfaltos utak állapotfelméréséről legújabb technológiájáról. *Zombori László*, a

COLAS Zrt. építésvezetője ismertette a hideg-remix eljárást és bemutatta a hozzátartozó gépláncot. A téma az útépités területén napról napra nagyobb jelentőségű, hiszen az újrahasonosítás a gazdasági hasznok mellett számottevő környezeti előnyökkel is jár. Utolsó előadóként *Gergy András*, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. építési és műszaki ellátási csoportvezetője tartotta meg pre-

zentációját *A Kőszeg-hegységi erdészeti feltáróutak 2009 és 2015 között megvalósult felújításának bemutatása a beruházó részéről* címmel.

A Kőszegi-hegységi erdészeti utak közül kiemelkedő fontosságú két út (a Velem-Hörmanforrási és a Cák-Velemi) felújítását a COLAS Zrt. végezte. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. az említett időszakban hideg-remix technológiával 12 km hosszban újította fel a hegységben található közlekedési szerepet is betöltő erdészeti útjait, közel 450 millió forint saját forrásból.

A nem csillapodó eső miatt a felújított utak terepi bejárása sajnos elmaradt, de így is tartalmas napot zártak a szakosztályülést megtisztelő kollégák. A rendezvény ebédrel egybekötött baráti beszélgetéssel zárult a Stájer-házi Erdészeti Iskolánál, ahol Kálmán Miklós, az Erdőfeltárási Szakosztály elnöke köszöntötte meg a házigazdáknak a kiváló programot és szervezést.

Szöveg és fotó: **Markó András**
OEE Szombathelyi HCS

Megújult az OEE Díj Bizottsága

Prof. dr. Kosztka Miklós, az OEE Díj Bizottságának elnöke hat évig tartó tevékeny egyesületi munka után, 2016 novemberében leköszönt a bizottság vezetéséről.

Az elnök e témában írott levelében többek között a következőképpen indokolta a lemondását: *A kaposvári és erdélyi vándorgyűlések voltak az egyesületi és egyéni tevékenységem csúcspontjai, ami után már ésszerű másnak átadni a helyemet.*

Az Egyesület elnöksége a 23./2016. (10. 07.) elnökségi határozatában a következőképpen mondott köszönetet a 2010–2016 között végzett áldozatos munkáért: „Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége jelen határozatban nyilvánítja ki köszönetét dr. Kosztka Miklós professzor, Bedő Albert-díjas erdőmérnök számára, aki hosszú évtizedeken át tartó szakosztályi feladatvállalása után 2010–2016 között a Díj Bizottság elnökeként lelkiismeretes, felbecsülhetetlen értékű munkát végzett az egyesületi kitüntetések rangjának emelése, a kitüntetett tagok megbecsülése, a kitüntetési folyamat méltó lebonyolítása érdekében. Tevékenységét az általa a mérnökképzés során is képviselt precizitás, pontosság és következetes-

ség jellemezte, miközben megbecsülte mások munkáját, szíven viselte a határon túli tagok ügyeit és folyamatosan figyelemmel volt az elismerésre méltó emberi értékekre.

Az egyesület alapításának helyszínén tartott november 25-i emléktáblavatás alkalmával Zambó Péter személyesen is köszönetet mondott a sokéves lelkiismeretes végzett munkáért (ld.képünkön).

Az elnöki poszt megüresedése szükségessé tette a Díj Bizottság megújítását. Az elnökség a régióképviselek javaslatai alapján a 25./2016. (11. 25.) elnökségi határozatban a Díj Bizottság elnökének

és tagjainak a következő személyeket kérte fel a 2018-as választásig hátralévő időszakra: *Tóth Gábor* elnök, *Szabó Tibor József*, az elnökség képviselője; *Bús Mária*, a szakosztályok és tanácsok képviselője; *Bogdán József*, a Közép-Magyarország régió képviselője; *Dufla Ferenc*, az Észak-Alföld régió képviselője; *Lénártné Orliczki Judit*, az Észak-Magyarország régió képviselője; *Puskás Lajos*, a Dél-Alföld régió képviselője; *Ripszám István*, a Dél-Dunántúl régió képviselője; *Zsuppán Emő*, a Nyugat-Magyarország régió képviselője.

Udvardi Annamária, Nagy László

Kép: **Nagy László**

Szakmai-baráti találkozó Sárvár térségében

A korábbi évek gyakorlatát folytatva szakmai kiránduláson vehetett részt az OEE Nagykanizsai Helyi Csoportjának több mint negyven tagja, a Szombathelyi Helyi Csoport és a Szombathelyi Erdészeti Zrt. munkatársainak jóvoltából 2016. október 27-én. A Vas megyei kollégákhoz immár hatodik alkalommal szervezett tanulmányút ezúttal Sárvár térségében zajlott, ahol az arra a vidékre jellemző, gyenge termőképességű cseri talajokon álló faállományok múltbéli és jelenlegi erdőgazdálkodási sajátosságaival ismerkedhettünk meg.

Az Öregcsernek is nevezett Sitke környéki erdőben *Bugán József*, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója és *Bakó Csaba* erdőgazdálkodási igazgató, a Szombathelyi HCS elnöke, valamint kollégáik fogadták és köszöntötték a vendégeket.

A testet-lelket átmelegítő italok és a reggeli elfogyasztását követően *Monostori Miklós*, a Sárvári Erdészeti Igazgatóság vezetője és *Horváth Gábor* helyi csoport-titkár tartott szakmai ismertetőt a Sitke 14-es erdőtagról.

A területen korábban zömmel cserések álltak, azonban az 1960–70-es években a fenyvesítési program keretében a levágott cseréseket túlnyomó részt erdeifenyővel újították fel. A cserések fenyőre cserelésének másik szakasza a fakombinátos időszakban történt az 1980-as években. Akkor hozták létre az ipari erdők fogalmát.

A kombinát alapanyag-ellátása érdekében az erdőrészetek zömében tarvágást végeztek, a nagy kiterjedésű, gyenge talajadottságokkal rendelkező területeket pedig leggyorsabban és legsikeresebben erdeifenyővel tudták felújítani. Az előző állományokból természetesen megjelent cserújulatot folyamatosan próbálták visszaszorítani a fenyő érdekében. A megmaradt cseres állományok révén viszont a cser újból megjelent a fenyvesekben, és mára szinte mindegyik fenyves erdőrészetben megtalálható második szintként.

Az aszályos időszakokat követően – ahogyan azt a terepbejárás során mi is megfigyelhettük – ezeken a sekély termőrétegű talajokon megindult az erdeifenyő nagymérvű pusztulása, korábban a növedékfokozó gyérítéskorú fenyvesekben, manapság már a törzskiválasztó korúakban is. Ennek következtében a második, cser szint egyre jobban megerősödik, idővel átveszi a fenyő szerepét. Támogatva ezt a természetes folyamatot, már a 2010-től érvényes erdőterv is lehetőséget biztosít az erdeifenyvesek lombos erdővé alakítására. A Sitke 14 A erdőrészet egyéb termelés kereté-

ben elvégzett fakitermelés utáni és a 14 E növedékfokozó gyérítés előtti állapotát *Döme László* kerületvezető erdész kalauzolásával tekintettük meg.

A szakmai tapasztalatszere a Cser erdőnek is nevezett Sitke 16-21-es erdőtagokban folytatódott, ahol az átalakító üzemmódú erdőtümb kijelölésekor is

figyelembe vették ezt a folyamatot. A több mint 300 hektáros erdőtümb nagy része Natura 2000 védelem alatt áll, az általunk is megtekintett 16 B és C idős cseres erdőrészetek pedig helyi védettséget is élveznek a királyné gyertyája, más néven genyőte (*Asphodelus albus*) jelenléte miatt. Ennek az évelő, egyszikű, védett reliktumfajnak ott húzódik az északi elterjedési határa.

A növényről és a cseri talajokról *Nagy László* erdőművelési műszaki vezető tartott ismertetőt. Az erdőtümb többi részletében fiatal cserések, elegyes vörös tölgyesek, illetve cseressé alakuló erdeifenyvesek találhatók, melyek nagy része a sekély termőrétegű cseri talajok miatt talajvédelmi rendeltetésű is. Az erdőtümbben a szálaló üzemmódra váltás célja a különleges rendeltetések biztosí-

tása és a tűzifatermelés, egyenletes hozam és folyamatos erdőborítás mellett.

Az erdőjárás követően az ostffyasszonyfai erdészháznál fogyasztottuk el ínycsiklandó ebédünket, melynek készítőit – *Hámori Sándor* kerületvezető erdész vezetésével – dicséret illeti! A parázsban sült étkek és a forralt bor által felmelegedve folytattuk utunkat az ostffyasszonyfai – valójában Nagysimonyi község területén fekvő – hadifogoly-temetőbe, hogy a halottak napjához közeledve megemlékezzünk a hadifogolytáborban elhunyt katonákról.

A tábor történetéről *Szlama József*, Nagysimonyi nyugalmazott polgármestere, a helyi hadisírgondozó egyesület

elnöke tartott előadást. Az Osztrák–Magyar Monarchia egyik legnagyobb első világháborús hadifogolytáborra volt az ostffyasszonyfai, ahol szerb, orosz, olasz és román katonák tízezrei fordultak meg. Az ötvenezer fogoly befogadására alkalmas „barakkváros” helyét ma már erdő borítja, emlékét csupán néhány betonrom, valamint a példás rendben tartott, tiszteletet, méltóságot árasztó hadifogoly-temető őrzi. A zsúfolt táborban a higiéniai óvintézkedések ellenére a legyengült, gyakran már eleve sérülten érkezett katonák körében tömegével szedték áldozataikat a különféle járványok, a halottakat a fogolytábor temetőjében helyezték el. A sírkertben 5601 katona nyugszik emlékkövekkel jelölt sírokban, illetve megközelítőleg 5000 elhunytat helyez-

tek el tömegsírokban. A központi emlékműnél mindkét helyi csoport koszorút helyezett el a hősök tiszteletére, majd a lehullott levelekkel borított kertben meghatódottan, az elmúláson

merengve sétáltunk a földből meredező obeliszkék között. A katonás rendben sorakozó emlékoszlopok mindnyájunkat arra intenek, hogy mindent meg kell tennünk a háborúk borzal-

mainak, veszteségeinek elkerülése érdekében.

A délutáni program a közeli Pannónia-Ring megtekintésével folytatódott, mely Európa egyik legszínvonalasabb és legbiztonságosabb motoros-autós gyorsasági versenypályája. A pálya irányítótornyából pillantást vethettünk az edző versenyzőkre, majd a már gyenge erejű napsugaraktól elbúcsúzva indulunk a szakmai nap utolsó helyszínére, Farkaserdőbe. A Hidegkúti Vadászház megtekintése után a mellette lévő konferenciaépületben fogyaszthattuk el bőséges és ízletes vacsoránkat.

Köszönjük vendéglátóinknak a jó hangulatban telt, nem csupán szakmai, hanem baráti találkozó megszervezését, a hagyományokat folytatva találkozunk tavasszal Zalában!

Szöveg: **Fürné Kinsztler Anita**

OEE Nagykanizsai HCs

Fotó: **Steyer Edina**

OEE Nagykanizsai HCs

Markó András

OEE Szombathelyi HCs

A könyvek útja

Egészen különleges úton jutott könyvtárunk birtokába az Erdészeti Kísérletek kilenc évfolyamának három, kötetbe kötött példánya. Balázs András fiatal erdőmérnök kollégánk 2009-ben kezdett dolgozni a Finn Erdészeti Kutató Intézetben, ami 2015-től Természeti Erőforrások Intézete néven működik.

Egy szűkebb irodába való költözés miatt selejtezték volna ki az Erdészeti Kísérletek három bekötött példányát, amit Balázs András ezért felajánlott könyvtárunknak. Így jutottak most el hozzánk kalandos úton, Finnországon keresztül közel 100 év után az egykori Magyar Királyi Erdészeti Kutató Intézet folyóiratának 1926–1928, valamint 1932–1937 közötti, kiváló állapotban lévő számai, egykori cserepéldányai. Köszönet érte!

Dr. Szikra Dezső, a Köztelek utcai emléktábla avatása alkalmával egy igazi különlegességgel ajándékozta meg könyvtárunkat, mégpedig Bárányos Kelemené, szül. ghymesi és gácsi Forgách Erzsébet grófnő gyászjelentésének egy példányával. Ebből megtud-

hatjuk, hogy a grófnő 1942. február 20-án hunyt el és Tolcsván, a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Férjét, Bárányos Waldott Kelemen, egyesületünk egykori legendás elnökét három évvel később, Budapest ostromakor vesztítettük el. Nagyon köszönjük az értékes dokumentumot!

Dr. Sárvári János

a könyvtár őre

Titkárválasztás Alsóvadácson

November 15-én tartotta csoportülését a Budapesti HM helyi csoport a Süttő melletti alsóvadácsi vadászházban. A csoportülésnek az adott különleges alkalmat, hogy a tagság új titkárválasztására gyűlt össze.

A csoportgyűlés *Keresztes György* elnök köszöntőjével indult, majd rögtön a tisztújítás következett. A tagság szavazólapon adhatta le voksait, amelyeket zárt dobozban, „urnában” gyűjtött össze a korábban már megválasztott választási bizottság. A szavazatszámolás után eredményhirdetés következett. A tagság egyhangúlag *Szi-Benedek Józsefet* választotta új titkárnak a korábban lemondott *Mester Zsuzsanna* helyett.

Rövid szünet után szakmai program következett. A vendéglátóként érke-

zett *dr. Farkas János* (ELTE) érdekesítő, vitaindító előadást tartott a vadkárok megelőzésével kapcsolatos tudományos kutatások jelenlegi állapotáról. Az előadó többek között tájékoztatott a közutaknál, autópályáknál fennálló vadveszély okairól és a károk elkerülésének lehetőségeiről. Bemutatásra kerültek különböző, új fejlesztésű elektronikus, illetve mechanikus vadriasztó rendszerek, megismerhettünk különféle vadkapukat a világ minden tájáról.

Az ebédet követően rövid, erdei sétával zárult a csoport gyűlése, melynek során a résztvevők megtekintették a Süttői Erdészet által használt vadkarelhárító eszközöket, módszereket és tájékozódhattak az eredményekről.

Mészáros-Komáromy Márk

OEE Budapesti HM HCs

A 75 éves Egyesület II.

Írta: Waldbott Kelemen báró

A magyar erdészeti szakirodalom megteremtése után az Egyesület gazdasági téren is érvényesítette befolyását. Csak hosszas, kitartó fáradozással sikerült az erdészetet más gazdasági ágaktól, különösen a bányászattól, függetleníteni, és mint önálló tényezőjét a hazai közgazdaságnak, a nemzeti célok szolgálatába állítani.

A korszerű erdei termelés és feldolgozás kérdései az erdőtisztek többsége előtt kezdetben még eléggé ismeretlenek voltak. Az Egyesület a hivatalos lapjában megjelent számos cikk útján megteremtette a lehetőségét a szükséges ismeretek elterjesztésének és több szakkönyv kiadásával is segítségére sietett az erdő-tisztikarnak.

Arról is gondoskodott az Egyesület, hogy tagjai minden kínálkozó alkalommal betekintést nyerhessenek a gyakorlati gazdálkodásba. Lehetőleg mindig vidéken, az ország különböző részein tartotta közgyűléseit, ezeket egybekötötte a közelben fekvő erdőuralmalmak és faipartelep megtekintésével, így adott bőséges alkalmat szakelőadásokra és vitákra. ...

... Az 1914. évi világháború kitörése előtt a tagok száma 2400-ra emelkedett, az egyesület vagyona pedig – a székházat nem is számítva – meghaladta az 1,400.000 a. Koronát. Ezt a szép föllendülést a mindenkori kormányok megértő jóindulata is előmozdította, mert átértékelték az Egyesület nagy horderejű nemzetgazdasági szerepének a fontosságát és minden erdőgazdasági kérdésben szívesen hallgatták meg állásfoglalását.

Az 1919-ben bekövetkezett általános összeomlás az egyesület helyzetét is teljesen megrendítette. Országunk földarabolása egyúttal erdőterületünk 86%-ának az elvesztését is jelentette, az Egyesület tagjainak több mint a fele része pedig idegen uralom alá került.

Az Egyesület egész készpénz-vagyona, alapítványaival együtt, a devalvációnak esett áldozatul. A kis számban megmaradt tagok, nagyobb részt tisztviselők, nem tudták előteremteni az újraépítéshez szükséges anyagi eszközöket, s a nyomasztó politikai és gazdasági viszonyok mellett az Egyesület iránti érdeklődés is erősen megcsappant.

Ezzel szemben azonban a csonkaországnak meghagyott, aránylag csekély erdőterület gazdasági jelentősége lényegesen megnövekedett, fönttartása és gyarapítása tehát elsőrendű nemzeti érdekké vált. Fakiviteli országból fabehozatali országgá váltunk és így teljesen át kellett állítani egész erdőgazdasági rendszerünket. Az erdőbirtokosság hamar rájött arra, hogy csak az összes erdőgazdasági érdekeltek szoros összetartása biztosíthatja erdőgazdaságunknak azt a helyet a magyar közéletben, amelyre fokozottabb mértékben tarthatott igényt, és így erélyes mozgalom indult meg az Országos Erdészeti Egyesület újjászervezésére.

Az Egyesületre váró új feladatok sikeres megoldása szempontjából szerencsés fordulópontot jelentett az az örvendetes körülmény, hogy sikerült olyan kiváló szakteknintélyt és lelkes harcost az Egyesület ügyvezetőségének megnyerni, aminő Bíró Zoltán.

Az erdőgazdaságnak nemzeti és gazdasági szempontokból megnövekedett jelentősége mindenekelőtt a régi erdőtörvény sürgős felülvizsgálatát, kiegészítését és egységesítését követelte. Az új élet-

re támadt Egyesület első célkitűzése tehát az új, korszerű erdőtörvénynek a kezdeményezése volt.

Súlyos anyagi gondok közt, lankadatlanul küzdött az Egyesület ennek az eszmének a megvalósításáért, míg több kudarc után az erdőbirtokosok és erdőmérnökök közös erőfeszítésének mégis sikerült „Az erdőről és a természetvédelemről” szóló 1935. évi IV. t.c.-ben az új erdőtörvényt tető alá hozni.

Emellett azonban a gazdasági élet más terein is állandóan védelmezni kellett az erdészet érdekeit. Tarifa- és vámpolitikánkat is a változott viszonyoknak megfelelően kellett módosítani. A hazai erdőgazdaság a külföldről beözönlő fatermelvények ellen védelmet kívánt, az alárendelt erdei termelvények értékesítésének a biztosítása is igen fontos volt és végül ki kellett szabadítani a magyar erdőbirtokost a spekuláció hálójából, amely üzleti fogásokkal az erdők egész jövedelmét learatta, úgyhogy a birtokosnak már nem jutott semmi.

A magyar erdőgazdaság teljes összeomlás előtt állott és megmentéséért az Egyesület elszánt küzdelmet folytatott, amelyet teljes siker koronázott. A bizományi üzletek korszaka remélhetőleg végleg eltűnt a magyar erdőgazdasági életből.

Lelkes előharcosa az Egyesület az alföldfásítás nagy horderejű kérdésének is, amelynek a megvalósításáért szóval és írásban állandóan síkraszáll.

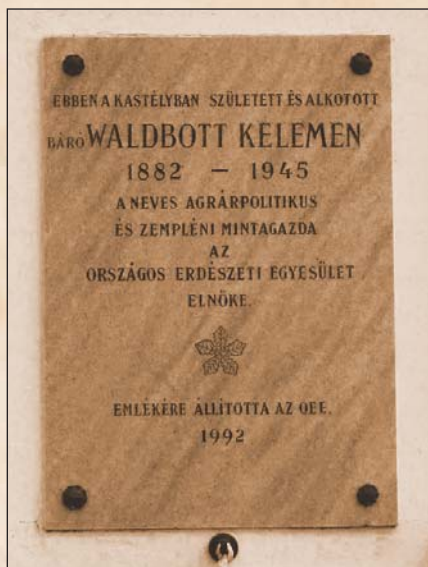
Az utolsó évtizedben is sok vidéki városban és különféle erdővidéken rendezett az Egyesület igen sikerült közgyűléseket, amelyek során az erdészet érdekelteit megismerkedhettek és szorosabb érintkezésbe léphettek egymással. Ilyenkor jó alkalom nyílik az egyes vidékek erdőgazdasági viszonyainak a tanulmányozására és meg lehet teremteni a helybeli hatóságok és a lakosság bensőséges lelki kapcsolatát a hazai erdőgazdálkodással.

Különös örömmel állapítható meg, hogy az Egyesület és az állami erdészeti igazgatás, mint egymást megértő, elválaszthatatlan, hűséges két bajtárs szolgálja a magyar erdészetet, amelynek a jövőjét mindkettő egyformán a szíven viseli, és amelynek a fellendülése mindkettő számára nemcsak életcél, de szent és magasztos hazafias kötelesség is! ...

... 1939-ben ütött az elszakított magyar erdők számára is a részbeni felszabadítás és hazatérés órája. Akkor tért vissza a Felvidék egy része és Kárpátalja, ezeket követte 1940-ben Erdély nagy része, 1941-ben pedig a Délvidék. Az ország erdőterülete 2 millió holdról ennek több mint háromszorosára emelkedett. Ez az örvendetes fordulat mind az állami igazgatást, mind az Egyesületet új feladatok elé állította. Biztosra vehetjük, hogy az erdők kellő feltárása és a közlekedési viszonyok rendezése után az ország faellátása saját erdeinkből elégíthető ki.

Az Egyesület ma már több mint 6 millió kat. hold erdőterület érdekeit képviseli és a munkatöbblet elvégzését örömmel vállalja, annak a boldog érzésnek a tudatában, hogy kárpáti erdeink és hegygerinceink ismét magyar kézben vannak. Ezért csak természetes, hogy az Egyesület fokozott bizalommal tekint a jövőbe, friss erővel és megnövekedett munkakedvvel kíván küzdeni és dolgozni céljai megvalósításán, jobb és szebb magyar jövőért!

Erdészeti Lapok, 1942. január

Megrendelhető!

Jubileumi emléktárgyak, egyesületi kiadványok az Országos Erdészeti Egyesülettől

Az OEE fennállásának 150. évfordulója alkalmából emléktárgyakat és kiadványokat készített, melyeket minden érdeklődő megrendelhet.

Megrendelés a www.oee.hu honlapon elérhető termék megrendelő alkalmazás segítségével, vagy az Erdészeti Lapok 2016. októberi számában található Megrendelő lapon.

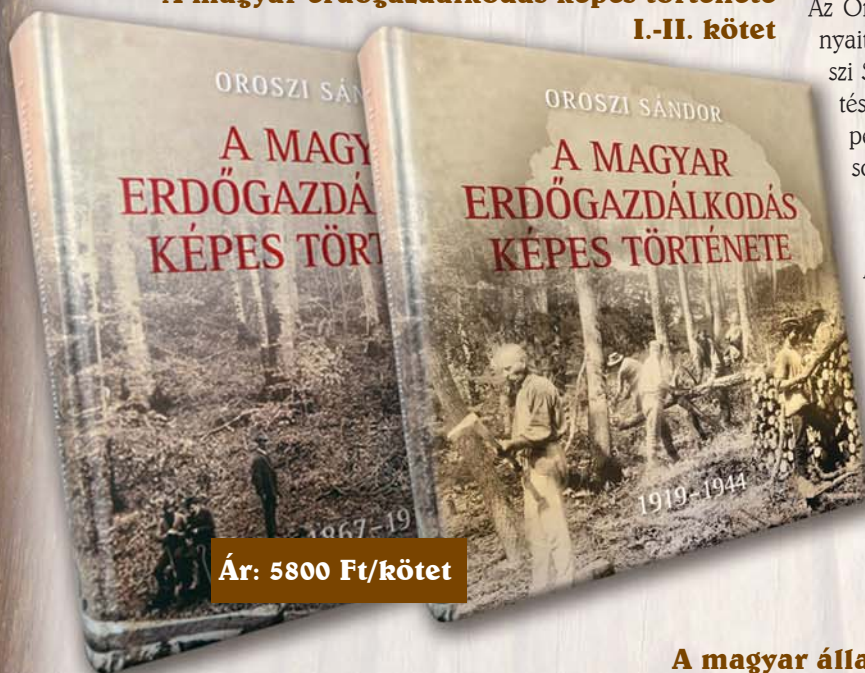
A megrendelt termékek személyesen az OEE titkárságán (Budapest, 1021 Budakeszi út 91). vehetők át vagy postai utánvétellel a megadott címre küldjük őket.

További részletekért látogasson el honlapunkra!

Legyen maradandó emléke a 150 éves jubileumról, várjuk megrendelését!

OEE Titkárság

A magyar erdőgazdálkodás képes története I.-II. kötet

Ár: 5800 Ft/kötet

Az Országos Erdészeti Egyesület legrégebbi hagyományait folytatja akkor, amikor útjára bocsátja dr. Orozsi Sándor erdőmérnök-erdészettörténész szerkesztésében a magyar erdőgazdálkodás történetét képekben megjelenítő, háromkötetes egyedi album-sorozatot.

Erdészcsillag kitűző Jubileumi tagsági jelvény

A tradicionális ötosztatú tölgyfalevél erdészcsillag stilizáció, 15mm-es átmérőben, ezüstműből, egyedi ötvös-munka, zöld bársonnyal borított műanyag dobozban, csomagolva.

Ár: 4300 Ft/db

Gyökerek és Lombok Erdészportrék, 8. kötet

Ár: 2625 Ft/db

Az erdész életpályákat bemutató interjúsorozat 8. kötete Pápai Gábor szerkesztésében.

A teljes terméklista a www.oee.hu egyesületi honlapon érhető el.

A magyar állam összes erdőségeinek átnézeti térképe 1896

Ár: 3500 Ft/db

A híres Bedő-féle erdőtérkép digitálisan felújított, kiváló felbontásban megjelenített, színes kivitelű, ofset íves nyomással, B1-es méretben (98x 63 cm) gyártott, műanyag kupakkal záródó papírhengerbe (tuba) csomagolt és címkével ellátott reprint kiadása.

A soproni Szent Imre Kollégium története II.

Évfolyamunk beiratkozásának 60. évfordulóján, 2013 őszén az egykori Dimitrov téri kollégiumunknál busszal megállva perceként át egykori közös élményeinket idéztük fel. Megállapíthattuk, hogy többségünk a „Szent Imre” régi néven kívül szinte semmit sem tud diákszallónk történetéről. Megítélésem szerint az ezzel kapcsolatos általános ismeretek is igen hiányosak.

Személyes visszaemlékezések

Riedl Gyula, aki 1932-ben kezdte meg erdőmérnöki tanulmányait Sopronban, a *Gyökerek és lombok* 3. kötetében így emlékezik a Szent Imre Kollégiumra:

„Én a Szent Imre Kollégiumban laktam évfolyamtársammal, Lajos bajor királyi herceggel. Lajos rendkívül szerény, nagy sportember volt. Minden reggel lefutotta a maga távját a Károly-kilátóig és vissza. Egy hétfőig meghívott sárvári otthonába. Az autóból kilépve egyenesen a kertbe vezetett, ahol édesanyja és két húga éppen kertészkedett. Egyáltalán nem tűnt föl rajtuk, hogy „királyi fenségek”. Hasonló szívéllyel fogadott édesapja is. A főúriság talán abban jelentkezett, hogy a vacsoránál fehér kesztyűs lakáj tolta alá a széket.”

A kollégium igazgatója, dr. Kosztersztiz József (Koszter atya) messze híres ifjúsági nevelő, rendkívüli műveltséggel és kitűnő humorral rendelkező pap volt. Lapunk az úgynevezett Genter volt. Főszerkesztője: Szederjei Ákos. Egy alkalommal valahogy a lapzártáig nem jött össze semmi anyag. Koszter atya látva a gondot (szobája volt a szerkesztőség), reggelre egymaga elkészítette a lapot úgy, mintha az abban lévő eseményeknek részese lett volna.

Nagyon szerette a főiskolásokat. Nem engedte, hogy a pestibudai „Szent Imrész” szokások tért hódítsanak a selmeci hagyományokkal szemben. Én mint az Ifjúsági Kör titkára és a Szent Imre Kör elnöke sokszor beszéltem neki hagyományainkról. Ezt mindig érdeklődéssel hallgatta. Nevelési módszereinek egy példája: a légiriadókra való felkészülésre a hatósági szervek hosszú szövegű, hatalmas plakátokon hirdették meg a tennivalókat. Koszter atya a folyosói falitáblára a következőket írta: „Ha poros a cipőd letöröld, ha légiriadó van, a lámpát leoltod”. Ezzel mindent elmondott és ezt mindenki meg is jegyezte.

Glattfelder Gyula csanádi megyés püspök látogatását várva, az általa celebrálandó miséhez Élő prefektus atya énekgyakorlatot tartott. A Pest-budai Szent Imrész énekeskönyv a *Szent vagy uram* volt. Én volt bencés diákként az *Égi lantot* ismertem. Az egyik szöveg éneklésekor az én hangom, a többiekkel ellentétben felfelé ívelt, amit a kápolnában nagy nevetés követett. Élő atya ezen „rendzavarásért” másnap Koszter atyához rendelt. Ő a prefektus jelenlétében megkérdezte, hogyan történt a „rendzavarás”, mire én elmondtam, hogy mivel kívülről tudtam a szöveget és ismertem a dallamot, nem néztem a kottát. Egy kis gondolkodás után Koszter atya Élő prefektushoz fordulva mondta: „Atya, mindenki úgy dicséri az Urat, ahogy tudja.” Kihallgatásom ezzel véget ért.

Szy Ferenc így emlékezik vissza 1941–47 között megélt kollégiumi élményeire: „1941 szeptemberében, mint első éves hallgató kerültem a soproni Szent Imre Kollégiumba. Géza bátyám akkor már másodéves kohómérnök-hallgatóként volt a kollégium lakója, így szobatársak, kamarások lettünk. A kollégium igazgatója Gacs János volt, prefektusa Németh atya. A mindennapi ügyek intézését Németh atya végezte, így vele voltunk

rendszeres kapcsolatban. Az épület keleti részében középiskolások laktak, mi, főiskolások a nyugati szárnyban. Kapcsolatunk nem volt a középiskolásokkal, a két rész el volt különítve egymástól.”

A kollégiumban lakó hallgatót az „elnök” képviselte, akit a hallgatók választottak meg, emlékezetem szerint. Amíg a kollégium lakója voltam, Jármai Ervin, később Schmidt Gyuri és Horváth Lajos töltötték be ezt a szerepet. A kollégiumnak volt egy tanárelnöke is. Rajta keresztül tartotta a kollégium vezetősége a kapcsolatot a főiskolával. Az én időmben Modrovich Ferenc professzor volt, előtte emlékezetem szerint Prosztt professzor látta el ezt a szerepet.

A kollégiumban teljes ellátást kaptunk, napi háromszori étkezéssel. Minden étkezés idejét a folyosókon felszerelt csengő hangja jelezte, és azokon időben ott kellett lenni, különben lemaradtunk az étkezéstről. A gyakorlatban ez nem ment ilyen szigorúan. A később jövők a minden étkezésnél jelenlévő prefektusnál, Németh atyánál való jelentkezés után asztalhoz ülhettek.

A kollégiumban este 10 órakor bezárták a kaput. A később érkezőknek beírta a pedellus (Szabó János vagy a felesége) a nevét és hazaérkezése idejét az erre a célra rendszeresített könyvbe. Ilyenkor kapupénzt is kellett fizetni, de már nem emlékszem az összegre. Az engedély nélküli későn jövőknek jelentkezniük kellett másnap a prefektusnál és indokolni a késést. A szabályok szerint a többszöri, indokolatlan késés a kollégiumból való kizárást hozhatta maga után, ám én ilyen esetre nem emlékszem. Amikor már beleilleszkedtünk a kollégiumi életbe, gyakrabban maradtunk ki záróra utánig. Az épület kert felőli oldalának a földszintjén, a Zrínyi utcai sarkon lakó firmáink azonban kopogtatásunkra kinyitották az ablakukat és a kerítésre felmászva, könnyen be tudtunk jutni az épületbe. Így nem kellett mindig kimaradást kérni és a kapupénzt is megspóroltuk.

Az alagsorban jól felszerelt tornaterem állt a bentlakók rendelkezésére. Az elnök időnként összehívta a kollégium lakóit a tornaterembe, főként a tanév első hónapjaiban, hogy jobban összeismerkedjenek egymással a különböző évfolyamok és fakultások hallgatói. Ilyenkor egy kis balekleckéztetés is napi-rendre került, aminek a lényege a firmák iránti tisztelet kihangsúlyozása volt. Ennek a „simázás” aktusával adtak hangsúlyt, ami azt jelentette, hogy a balekok sorban állva és meghajolva „szenveték el” a fenekükre mért ütéseket a firmáktól. Persze ez mind baráti alapon történt.

A 2. emeleten volt a társalgó, ahol esténként összejöttünk tanulásra vagy tarokkcsatákra, de főleg az utóbbira. Kezdetben Baranyay Sika, Páll Bandi, Perédy Pista, Lutonszky Zoli, a bátyám és én játszottunk együtt rendszeresen. Később Kocziba Jenő balek is tagja lett csoportunknak. Jenő engem választott „keresztapjának” és miután nagy barátja volt a sörivásnak, a 'Söröshordó' nevet kapta. Abban az időben a firmák minden baleknak a tudomására hozták: ha egy erdész nem tanul meg tarokkozni, akkor az illető nem is kaphatja meg a diplomáját.

A kollégiumban is voltak balekvizsgák. Az ilyen vizsgákon, a szokásos kérdéseken kívül arra is kellett válaszolni, hogy ki a 'három kalifa'. A helyes válasz: Javorek, Formanek, Schmidt. Ők hárman a kollégium idősebb, tekintélyt követelő firmái közé tartoztak, miután jó néhány évet listáztak. (Javorek Jármaira magyarisított, Formanek pedig Fényesre.)

A kollégiumban egy szép kápolna szolgált a misék tartására. Én református lévén nem itt jártam a misékre, hanem a Deák téri református templomba mentünk bátyámmal vasárnaponként.

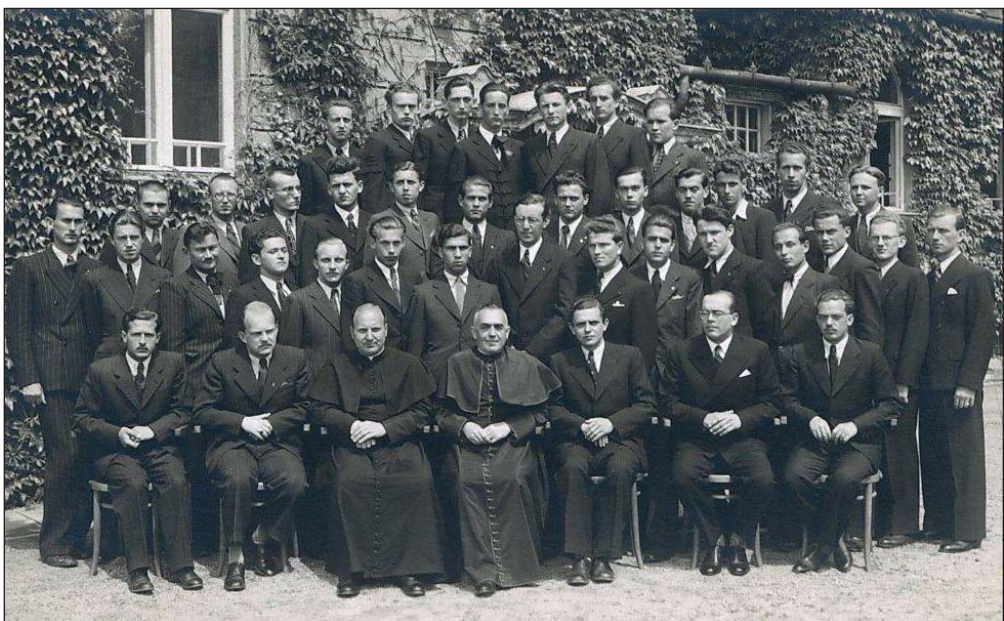
Egy szakestély után, a késő éjszakai órákban igen jó hangulatban érkeztünk a kollégiumba. *Jurcsik Pista* és *Páll Bandi* évfolyamtársaim (talán még mások is, de azokra már nem emlékszem) a kollégium kápolnájában egy „misét” rögtönöztek. Gacs igazgató szobája szemben volt a kápolna ajtajával és a szokatlan késői hangokra felébredve, ott találta a „misézőket”, amint *Jurcsik* éppen „prédikált”. A másnapi kihallgatáson consilium abeundit kaptak a tettesek, ami azt jelentette, hogy távozniuk kellett azonnali hatállyal a kollégiumból.

Gyerekkorom óta bújtam az erdőt, szenvedélyem volt a vadászat. Az egyetemen is hamar megtaláltuk egymást, akik hasonló szenvedéllyel voltak megáldva. Ugyanúgy, a kollégiumban is szorosabb barátság alakult ki azokkal, akiknek ereiben vadászvér csörgedezett vagy legalábbis kedvelték a vadászatot. Így közeli barátok lettünk *Baranyay Sikával*, *Sziklai Oszival*, *Erdős Lacival*, *Gáboros Lacival* és *Kolodzey Tiborral*. Mi alkottuk a „vadász Kamarát”. A front alatti nehéz időkben is kimerészkedtünk a Károly-magaslat körüli erdőbe, hogy egy kicsit javítsunk a szűkös idők miatti igen silány minőségű kosztot egy-egy őz vagy nyúl, fácán begyűjtésével. Több esetben a vadhúst a Laschober péknél kenyérré cseréltük, mert a mindennapi puliszkát már csak igen nehezen tudtuk lenyelni. Egy alkalommal, a bombázások idején, egy kőborló kecskét is fogott valaki az utcán és berángatva a kollégium pincéjébe, ott egy homloklövéssel kivégeztük, majd jó pár napig annak a húsa szerepelt az étrenden az avas olajjal készített sárgaborsó- és babfőzelék helyett. Azóta sem tudok megbarátkozni ezzel a két étellel.

Ha jól emlékszem, 1942-ben rendezték meg a Szent Imre kollégiumok olimpiáját Sopronban. Szép eredményeket értünk el több sportágban, különösen céllövészetben és úszásban. Én is szerepeltem mindkettőben.

Ahogy a front elérte Magyarországot, nehézzé vált a közlekedés hazánkban, az ország egyes részei pedig elérhetetlenek lettek, így mi Sopronban rekedtünk sok társunkkal együtt. Ott ért bennünket az orosz katonák bevonulása a városba. Húsvét vasárnapjának reggelén, 1945-ben láttuk meg az első orosz katonákat. A Szent Imre Kollégiumot nem háborgatták, mert a parancsnokok bizonyára tudták, hogy a főiskolások nem voltak náci barátok, sőt, tüntettek is ellenük. Később azonban be-bejöttek a kollégiumba, ha segítségre volt valahol szükségük. Így több ízben vittek el néhányunkat muníciót cipelni a közeli légvédelmi ütegeik részére. Később bútorokat cipeltettek velünk, ha valamelyik parancsnokuk beköltözött egy elhagyott lakásba és az ízlésének nem feleltek meg az ott talált bútorok. Máskor a GySEV bombától sérült vasúti hídjának a javításánál kellett segédkeznünk. Ez utóbbi nehéz fizikai munkával járt, ezért hamar rájöttünk, hogy ha egy lapátot vagy valamilyen más szerszámot a vállunkra vetve gyalogoltunk, színlelve egy más munkahelyre való küldésünket, nyugodtan hazasétálhattunk a kollégiumba, senki nem állított meg bennünket. Ezután többször is megsétáltunk egy-egy szerszámot a vállunkon, és már ritkán kellett nehéz munkában kuliznunk.

Röviddel a front áthaladása után a kollégiumot el kellett hagynunk, mert az épületet kórháznak rendezték be a szovjet hadsereg sebesültjeinek ápolására. Helyette az Evangélikus

A Szent Imre Kollégium vezetői és diákjai 1940 körül (Fotó: Illyés Zoltán hagyatékából)

Teológus Otthont kaptuk meg, amely közel a Szent Imre Kollégiumhoz, a mostani József Attila utcában áll.

A front átvonulása után az első adandó alkalommal elindultunk hazafelé több társunkkal, ki-ki a saját otthona felé. Mi bátyámmal Dombóvárra igyekeztünk és pár napi kalandos utazás után szerencsésen meg is érkeztünk.

A nehéz ellátási viszonyok miatt nem tudtam visszamenni Sopronba hosszú hónapokig, így otthon készültem a még hiányzó vizsgáim letételére. Ha jól tudom, a kollégium 1947 tavaszán kapta vissza az épületét. Ekkor újra a Szent Imre Kollégium épületébe mehettem vissza, hogy lerakjam a még hiányzó vizsgáimat és készüljek a végszigorlatra.

Amikor a népi demokráciának nevezett diktatúra vette át a hatalmat, Sopronban is megkezdődött a háború előtti évek vezetőinek és az egyházaknak, papoknak a zaklatása az 1946–47-es években. Gacs János igazgatónk is a „bírószág” elé vitték. Amikor tudomásunkra jutott a tárgyalás helye és időpontja, mi is, a kollégium lakói, testületileg kivonultunk a tárgyalásra és csaknem megtöltöttük a termet. A vádirat nevenséges, mondva csinált „bűnöket” sorolt fel, amiknek hallatára mi lábdobogással, zajongással fejeztük ki nemtetszésünket. A bíró, aki valami mesterember lehetett, letartóztatással fenyegetőzött, de arra nem került sor, talán azért, mert túl sokan voltunk. Gacs igazgatónk sora megcáfolta a felhozott vádakat, több esetben hivatkozva a Hóman-Szekfű: Magyarország történelme könyvében írottakra, és végül is felmentették a vádak alól, bizonyítékok hiányában. (A népi demokráciában Hóman-Szekfű történelemkönyve elfogadott, hiteles műként szerepelt, ezért nagy súlya volt.)

Diplomámat 1947 nyarán szereztem meg, és Miskolcon kezdtem, majd a Növényteni Tanszéken folytattam és 1956 után Kanadában élve fejeztem be erdészpályafutásomat.”

Szörényi Miklós, aki 1946-tól az államosításig volt a kollégium lakója, így emlékezik vissza az ott töltött évekre:

„1946-ban fogadták el jelentkezésemet a Szent Imre Kollégiumba. Előzetesen a háború utáni világsústartó infláció miatt természetben határozták meg az ellátási díjat. Időközben a forint bevezetésével pénzületi hozzájárulást állapítottak meg. 200 forint havidíjat kellett befizetni, mely akkor jelentős összeg volt. Ebben az időben egy erdőgondnok havi fizetése 4-500 forint volt. Ezt jelentős természetbeni járandóságok, gazdálkodásból származó jövedelem egészítette ki. A kollégium eredeti épületében a há-

ború után orosz katonai kórházat helyeztek el. Így még 1946-ban is néhány hónapig a közeli, József Attila úti Evangélikus Diákszállóban kaptunk elhelyezést.

Elsőévesként kétágyas szobában először Mészáros Istvánnal, majd később Diósi Gyulával laktam együtt. A lakók közül még Solymos Rezsőre emlékezem vissza név szerint.

Ebben az időben is Gacs János és Németh atya vezették a kollégiumot. A mindennapi élet során elsősorban nevelőtanárunkkal, Németh atyával kerültünk kapcsolatba, akit a diákotthon lakói egymás közt a prefektus szó alapján Prefinek hívtak. Gacs János idős, tekintélyes megjelenésű emberként él emlékezetemben. Vele a kollégisták hétköznapi életük során ritkábban találkoztak. A kollégium kápolnájában tartott reggeli miséin sokszor voltam ministránsa.

Az egyházi intézményként működő kollégiumban minden nap reggeli misével kezdődött. A napi programot illetően egyébként szinte teljes szabadságot kaptunk. Így az Ifjúsági Kör rendezvényein, egyéb diák-összejöveleken rendszeresen részt vettünk. Viszont a tíz órai kapuzárást csak külön engedéllyel lehetett túllépni. Az étkezési időt is be kellett tartani.

A menza az épületen belül működött. A konyhai személyzetet a kollégium alkalmazta, hallgatók szolgálta fel. Az alagsorban nagy, közös zuhanyozó helyiség volt, ahol a reggeli és esti órákban meleg vizet biztosítottak számunkra.

Az emeleti társalgóban gyakran jöttünk össze beszélgetni. Rádióhallgatásra is lehetőség volt. Az idősebb hallgatók „pártfogásával” itt barátkoztunk a tarokkozás „tudományával” is. Egy nagyobb helyiségben izgalmas pingpongszettekátát vívtunk egymással.”

Zsigó László nevezetes, kollégiummal kapcsolatos sporteseményt örökít meg a diákéveiről beszámoló nagyszerű írásában. 1948 májusának első vasárnapjára a város frekventált helyein plakátok hirdették a BKK (Belvárosi Kamarások Klubja) és a Szent Imrész hallgatók csapata közti rangos futballmérkőzést. Rendezvényükkel a megszilárduló új hatalom erősödő, ennek keretében az egyházi kollégiumot megszüntető agresszivitása ellen is tiltakozni kívántak.

A belvárosiak hálóingben, a kollégisták pizsamában futottak ki a pályára. A „sportöltözékükhöz” kötelezően hozzátartozott a „diszkrét úszógatyá”. Népes városi – köztük nagyon sok „pajkos” diáklány – és hallgatói közönség hangos szurkolásával zajlott a mérkőzés. A remek humorral megáldott és minimális bírói ismeretekkel rendelkező Pozsgai Tucinak nagy szerepe volt a meccs hangulatának fokozásában.

A hálóingesek csapatában a balszélső Zsigó Lászlón kívül Göde, Szentkúti, Tamássy, Csath, Januskó, Gaál, Czeglédi, Mátyás és Német játszott. A Szent Imrészek – „akik inkább tudtak focizni” – közül a szerző *Perlaki Jánost, Pópity Jenőt, Szörényi Mikit és Kovács Bélát* említi meg.

Rögtönzött humoros jelenetekkel fűszerezett, jó hangulatú mérkőzés a Szent Imrészek 2:1-es győzelmével ért véget.

Szörényi Miklós emlékei szerint a jelentős díj ellenében kapott teljes ellátás még a háború utáni nehézségek közt is gondtalan diákéletet biztosított az ott lakóknak.

1948-tól igen kiéleződött a küzdelem az új hatalom és az egyházak közt. Egy alkalommal például a város keresztény lakói és diákjai Mindszenty József bíboros melletti tüntetést szerveztek Sopron utcáin. A nagy létszámú tüntetést a tűzoltóság vízfecskendezéssel, rendőrségi beavatkozással oszlatta szét.

Zsigó László így számol be az 1948. december 23-án letartóztatott Mindszenty József hercegprímás melletti tüntetésről:

„Sopronban is kivonult a nép az utcára. Nemcsak az öregek és a hívők, hanem az egész ifjúság is. Óriási demonstráció volt a

Várkerületen, kivonult a teljes rendőrség, aztán a tűzoltóság. Ütötték-verték és a tűzfecskendővel locsolták a tüntetőket. Rengeteg embert összefogtak, akiket a városháza pincéjébe zártak, s az első sorban menetelő Bánfi Miklós erdőmérnök-hallgatót vízes pokrócban félholtra verték, azt állítva, hogy ő volt a tüntetés egyik szervezője. Az összecsapás végül azzal végződött, hogy az egyetemet a tanulmányi osztályon keresztül kötelezték Bánfi Miklós kizárására. Súlyosan sértette ez az egyetem jogait is. A kommunistákat azonban már nem lehetett megfélemlíteni: Rákosi a kezébe kaparintotta a hatalmat, az országot.”

Zsigó László beszámolt még egy, a bírósági ítélethirdetés után tartott, kegyetlenül szétvert Mindszenty melletti soproni tüntetésről is.

Szörényi Miklós Szent Imrész éveinek emlékeit a következőkkel zárja: „Az államosítás kapcsán nyilatkoznunk kellett, hogy hozzájárulunk-e a kollégium állami működtetéséhez? Több társammal együtt ezt a nyilatkozatot nem tettem meg. Valamennyiünket azonnali hatállyal kizártak az új vezetés alatt működő diákszállóból.

1949 őszétől a kollégium közelében lévő kamarában, Diósi Gyuszival együtt fejenként havi 40 forintért béreltünk szállást. A közelben lévő kollégiumi menzán sem étkezhettünk tovább. Viszonylag olcsó ebédet az Ifjúsági Kör Rákóczi utcai épületében lévő menzán kaptunk. Itt Nagy Tamás (Tamás bácsi) volt akkor a vezető és diáktársaink a felszolgálók.

1951-ben szereztem meg erdőmérnöki oklevelemet. Munkámba állásom első napjától nyugdíjazásomig a mai Mecsekerdő Zrt. területén dolgoztam különféle beosztásban.”

Egyetemi karok diákotthonainak hálózata 1953-ig

Tompa Károly korábban említett könyvében idézi az 50-es években a főiskola Tanulmányi Osztálya vezetőjeként ismert *Somodi Jakab* jelentését a diákotthonok hálózata kialakításának folyamatáról 1953-ig.

Az új hatalom háttérében 1949 tavaszán a Hotel Inter lakóit elhelyezték a Szent Imre Kollégium egyik emeletén. 1950 tavaszán a Szent Imre Kollégiumban elhelyezett internátusbeli hallgatók támogatásával a Szent Imre hallgatói csatlakoztak az internátusból állami kollégiummá alakult hallhatókhoz, s itt költözött össze a többi kollégium tagsága.

1951 őszén a Soproni Egyetemi Karok diákotthon céljára megkapták a József Attila úti volt evangélikus kollégium és a Templom utcai volt bencés gimnázium épületeit, ahol 100-100 főt lehetett elhelyezni. Ezekben az épületekben a bányá-, kohó-, földmérő- és erdőmérnök-hallgatók kaptak szállást.

1952 őszén a volt Szent Imre Kollégiumban és a Templom utcai épületben csak erdőmérnök-hallgatókat helyeztek el. A földmérőhallgatók az evangélikus Diákotthont kapták meg (a bányászokat az Erzsébet utcai volt Pénzügyi Palotában – ma a Közgazdaságtudományi Kar épülete – helyezték el. IB).

1953 őszén az erdőmérnök-hallgató lányok először a volt Rákóczi Ferenc m. kir. reáliskolai nevelőintézet épületében (ma József Attila utcai öregek otthona), majd rövid ideig az üresen álló Gruber Szállóban kaptak szállást. Egy év után ők is beköltöztek a Szent Imre Kollégium volt épületébe. Az államosítás után egy új korszak kezdődött a volt Szent Imre Kollégiumban.

Dr. Illyés Benjamin

okl. erdőmérnök

Részlet a szerzőnek a főiskolai (egyetemi kari) hallgatók szállásbelyezését a soproni áttelepüléstől 1958-ig terjedő időszakot áttekintő tanulmányából. A cikk egy változata kanadai kollégák időszaki kiadványa, a Kapocs 2014/1 számában jelent meg.

Manfred Zielke (1936–2016)

Személyében Egyesületünk tiszteletbeli tagja hunyt el. Első azok közül, akik halottak hazánk erdőgazdálkodásáról és a nyolcvanas évek változásai idején felismerték meglátogatásának lehetőségét.

Előtte nem tapasztalt nemzetközi érdeklődés bontakozott ki! Az időszakban 15 év alatt 1050 külföldi erdész járta érdeinket és 1690 tagtársunk ismerkedhetett három világrész tíznél több országával!

Első látogatóink között fogadhatta Egyesületünk Manfred Zielke erdőmérnököt. Poroszországban született. Egyetemi tanulmányait a Lipcei Egyetemen, Tharandtban folytatta. Féléves gyakornok, amikor – még a fal megépítése előtt – nyugatra távozott.

Erdőmérnöki nagy államvizsgáját Északrajna-Westfáliában tette le. Az erdőrendezésnél kezdett, majd városi erdőgazdálkodás-vezető lett. Szakmai működésének derekán került Alsó-Szászország hegy- és dombvidékére, a Hannoveri Mezőgazdasági Kamarához. Csaknem 30 éven át eredményes foglalkozott a helyi magánerdőkkel.

A szétszórtnak jellemezhető magánerdők és a nagybirtokok jellemezte alsó-szászországi hegy- és dombvidéken 24 évi tevékenysége alatt felkészültségével, a kapcsolatok meggyőző, határozottságot sem nélkülöző építésével, kreatív innovációs készséggel jelentősen belterjesebbé tette a gazdálkodást.

Kezdetől fogva arra törekedett, hogy az elektronikus adatfeldolgozás mindennapi gyakorlattá váljék. Különösen szívesen fogadták közreműködését a rönkkészletek árveréssel történő értékesítésében. Az üzemtervezést közelebb hozta a gyakorlathoz a termelési folyamatok eredményesebbé tétele érdekében. Különös figyelmet fordított a kitermelt fa értékesítésére. Hamar felismerte, hogy a szaktanácsadást és a kezelést meghatározza, befolyásolja azok megvalósításának szervezése.

Az erdészeti igazgatást, a tanácsadást és a gondozást korszerű szolgáltató vállalattá fejlesztette. Neki köszönhető, hogy aktív szolgálati idején ezek a szervezetek a Hannoveri Mezőgazdasági Kamara csaknem egész területén megalakultak. Hálózatuknak megmaradásukban, önfenntartásukban jelentős szerepe lett. Összetartásuk ereje eredményeikben is kitűnt.

A kis területű magánerdők tulajdonosait kiléptette mindennapjaik megszokottságából. Külföldi szakmai tanulmányutakat szervezett. Ezeket a tapasztalatok kötetlen cseréje, elemző viták, és nyílt hangulat jellemezte. Több autóbusznyi, mintegy száz ügyfele látogatta meg érdeinket, örömmel. Viszonzásul, vendégül hívta meg Egyesületünk busznyi csoportját.

Figyelme, odaadó együttműködési készsége indította soproni erdőmérnök-hallgatók fogadására. A krónikus devizahiány idején módot talált külföldi tanulmányútjukra,

az erdők társult kezelésének bemutatására. Gépkocsijukon érkeztek Manfred Zielke családjához, náluk, majd egyik magánerdőgazda családjánál szálltak meg. Személyesen mutatta be két eredményes, magasan elismert munkaterületét: a társult magánerdők igazgatását, a tanácsadást és a gazdálkodásban alkalmazott elektronikus rendszereket. Kitermelési, felújítási munkahelyeket látogattak, termelési folyamatokat tanulmányozhattak. Jelenlétében elegendő alapanyag gyűjt össze az Erdőművelés a magánerdőkben és a Vállalkozás az erdőgazdálkodásban című diplomamunkák 1995 tavaszi benyújtásához.

Manfred Zielket, a magánerdők elismert szervezőjét, a magyar erdők, erdőgazdálkodók jó barátját megőrizzuk emlékezetünkben!

Dr. Szőnyi László

Fröhlich András (1936–2016)

2016. július 25-én érkezett a szomorú hír, hogy eltávozott körünkől Fröhlich András, Bandi bácsi, az ásothalmi Bedő Albert Erdészeti Szakképző Iskola és Kollégium nyugalmazott címzetes igazgatója.

A halál mindig fájdalmas, felkavaró és megdöbbentő, még akkor is, ha számítunk rá, akkor is, ha tudjuk, hogy mindenki számára a legjobb megoldást kínálja a gyötrelmek megrövidítésével, és akkor is, ha tudjuk, hogy a halál nem egyéb, mint változás a lét forgatagában. Születünk és elmegyünk.

Fröhlich András 1936. február 13-án született Hartán. Édesapja asztalosmester, édesanyja háztartásbeli volt. Alapiskolái elvégzését követően tanítóképzőben folytatta tanulmányait Kalocsán 1950–55 között, és tanítói végzettséget szerzett. Ezt követően Szege-

den, a Pedagógiai Főiskolán tanult 1955–58 között, ahol matematika-kémia szakos tanári oklevelet kapott.

A végzést követően szűkebb hazájában a szeretett folyója, a Duna mellett Dunavecscén kezdett tanítani. Az erdő és a víz szeretete egész életét áthatotta. Nagyon komolyan érdeklődött az erdő iránt, és 1961-ben elhatározta, hogy jelentkezik Sopronba, az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karának levelező tagozatára. 25 évesen, fiatal tanárként felvételt nyert Sopronba, ahol nagy szorgalommal végezte tanulmányait 1962 és 1968 között. Erdőmérnöki oklevelét 1968-ban vette kézhez.

Tanári és erdőmérnöki végzettsége felkeltette az ásothalmi erdészeti szakiskola akkori igazgatójának a figyelmét, és tanítani hívta. 1971. augusztus 1-jén kezdett dolgozni az ásothalmi erdészeti szakiskolában szakmai tanárként. A fiatal, ambíciós mérnök-tanár munkájával az intézmény fenntartója nagyon elégedett volt.

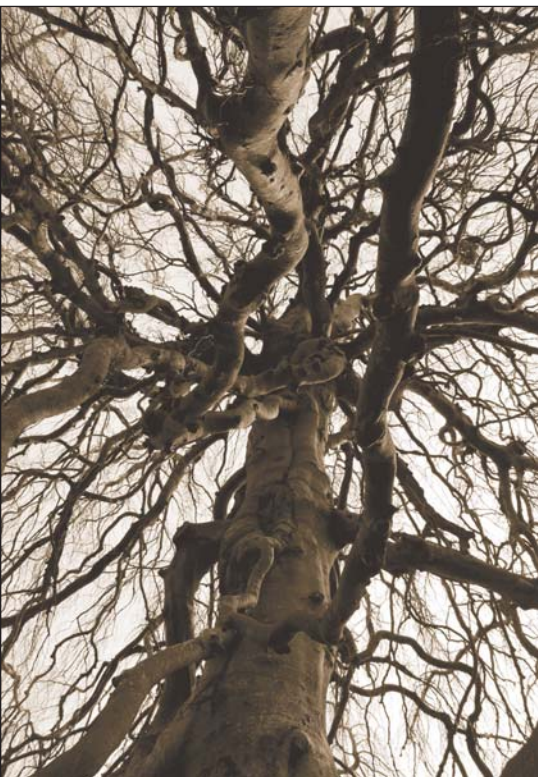
1976-ban kinevezték a szakiskola igazgatójának. 20 éven át vezette a szakiskola oktató-nevelő munkáját. Pályafutása alatt a géptan és az erdőhasználat tantárgyak kivételével valamennyi tantárgyat tanította. Irányítása alatt épült fel a Múzeum, valamint a buszgarázst is magába foglaló karbantartó műhely.

Nevéhez fűződik az iskola 100 éves jubileumi ünnepségének a méltó megünneplése, a nemzetközi szakmai verseny szervezése. A centenáriumi évfordulóra készült el az iskolatörténeti kiállítás, és sor került a belső udvar úthálózatának aszfaltozására.

Az iskola múltjának kutatásában aktívan részt vett, a szakiskola első évkönyvét ő szerkesztette. Emléktáblát állított az OEE közreműködésével Teodorovits Ferencnek, az iskolát 30 évig irányító igazgatónak. Elvülhetetlen érdeme volt az alapításkor az iskolához tartozó Tanulmányi erdő iskolai kezelésbe való visszakérésében.

Aktív közreműködője volt az 1702. számú erdőművelő-fakitermelő szakképzés

tantervének, az erdészmaster központi programjának a kidolgozásában. Rendszeresen jelentek meg írásai az Erdőgazdaság és Faisparban, valamint az Erdészeti Lapokban.

1996-ban nyugdíjba vonult, és mint címzetes igazgató a település életébe bekapcsolódva társadalmi tevékenységet folytatott. Ásotthalom község képviselőtestületének munkáját segítve bizottsági tagként dolgozott, valamint a községi Választási Bizottság elnöke volt.

Az Ásotthalomért Közalapítvány kuratóriumának elnökeként is tevékenykedett.

Társadalmi tevékenységei közül kiemelkedik az Országos Erdészeti Egyesületben végzett tevékenysége. Az egyesület Oktatási Bizottságának elnökeként (1984–1990), a Csongrád Megyei Helyi Csoport elnökeként (1989–1996), majd vezetőségi tagjaként dolgozott elhivatottan az Országos Erdészeti Egyesület céljainak megvalósításáért. A helyi csoport életében meghatározó szerepet játszott. Nyugdíjasként a helyi csoport nyugdíjasai számára számos szakmai programot szervezett. A nevéhez fűződik a helyi csoport klubfoglalkozásainak megszervezése.

Munkáját több alkalommal ismerték el kitüntetéssel. 1983-ban a MÉM Kiváló munkáért, 1988-ban a Hazafias Honvédelmi nevelésért kitüntetést kapta. 1989-ben Honvédelmi Érdeméremmel tüntették ki. 2001-ben Ásotthalom község képviselőtestülete díszpolgárrá választotta. 2007-ben vehette át az Országos Erdészeti Egyesület Székesfehérváron megrendezett vándorgyűlésén a Kaán Károly-díjat.

Felesége, Naszály Márta matematika–fizika-kémia szakos tanárnő a helyi általános iskolából vonult nyugdíjba. Fia, András 1973-ban, lánya, Edit 1974-ben született. Nyugdíjas éveiben nagy boldogságot jelentett számára, amikor a család együtt volt Ásotthalmon. Nem sokkal halála előtt született hatodik unokája.

2016. augusztus 5-én az ásotthalmi temetőben vettünk végső búcsút Fröhlich Andrásról, Bandi bácsitól. A gyászoló családjá mellett a szakiskola tanárai, dolgozói, a társiskolák képviselői, a település polgármestere, jegyzője, az erdészszakma képviselői, barátok, ismerősök és egykori diákjai búcsúztatták.

Életének meghatározó része a szakiskola, az erdészeti szakoktatás volt. Munkáját pontosan, következetesen, az erdő, az erdészszakma iránti elkötelezettséggel végezte. Igazi pedagógus volt, aki nemcsak a tanítványait oktatta, hanem a körülötte lévőket is folyamatosan nevelte. Személyében széles érdeklődési körű, nagy tudással rendelkező embert veszítettünk el. Munkáját, átadott tapasztalatait nem hagyjuk veszni, emlékét örökre megőrizzük.

Kedves Bandi Bácsi! Szabó Magda sorával köszönök el Tőled magam és az ásotthalmi erdészeti szakiskola dolgozóit, valamint az erdész kollégák nevében: „*Csak azok bálnak meg, akik egész életükben nem csináltak semmit. Aki tett valamit, nem magáért, hanem másokért, mindenkiért, az megmarad.*” Emlékedet megőrizzük! Nyugodj békében! Isten Veled!

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó

Bessenyei István (1957–2016)

2016. szeptember 3-án a Marosvásárhelyi Agysebészeti Klinikán elhunyt Bessenyei István, okleveles erdőmérnök.

1957. január 20-án született Árpádon, Bihar megyében. Gyermekkorát Sarmaságon (Szilágy megye) töltötte, ahol édesapja református lelkészként szolgált. 1983. júniusban szerzett erdőmérnöki diplomát a Brassói Erdészeti Egyetemen. Friss diplomás mérnökként Csikszentdomokosra került a fakitermelő vállalatához, pár hónap után át-helyezését kérte a Bodzaforodulói erdészethez, ahol hét évet dolgozott.

1990-ben a Kovászna megyei erdészeti igazgatóság főmérnöke lett, egészen 2003-ig. 2003-tól a Zágoni Magánerdészet vezetőjeként tevékenykedik, egészen 2016-ban bekövetkezett haláláig. Két lánya és két unokája született, akiket nagyon szeretett és támogatott. Az unokákkal eltöltött idő mindig felüdülést hozott az életébe.

Személyiségéről beszéljen az Erdészeti Lapok 1994. novemberi lapszámában megjelent írása: „*Szégyenkezve távoztunk az Országos Erdészeti Egyesület gazdag könyvtárából. Nekünk Brassóban az egyetlenem senki nem beszélt Bedő Albertről, pedig Sepsi-szentgyörgytől hét kilométerre született és itt is nyugszik. Azzal az elhatározással tértünk haza, hogy nem fogja ezután gyomosan találni a sírját senki, aki Kálnokra látogat.*”

Szókimondó, egyenes, magyarságát és isenthitét büszkén vállaló személyiség volt. Szakmai képzettségét mi sem bizonyítja jobban, hogy több mint egy évtizeden át volt a Kovászna megyei erdészeti igazgatóság igaz-

gatója, meghatározó szerepet vállalva az 1995-ös széldöntés 4 millió köbméternyi faanyagának kitermelését lebonyolító vezetőségében.

2000 után, amikor a régi tulajdonosok visszakapták erdeiket Székelyföldön is, az országban az elsők közt vett részt a Zágoni Magánerdészet létrehozásában.

A magánerdészet vezetőjeként, szűk másfél évtized alatt, sikerült az erdészet területét 8 ezer hektárról 19 ezer hektárra bővíteni. Az erdő és az erdőtulajdonosok érdekeit szem előtt tartva fenntartható gazdálkodási modellt hozott létre a székelyföldi erdőgazdálkodás sajátos viszonyai között.

Igaz barát volt, senki nem tudott úgy kérréssel fordulni hozzá, hogy visszautasítsa, ha jelentős szakmai problémával fordultunk hozzá, mindig azonnali megoldása volt rá, amelynek időállósága mindig bebizonyosodott.

2016 júliusában egy autóbaleset után agydaganatot diagnosztizáltak nála, nagyon sürgősen műteni akarta. Istenbe vetett bizalommal készült az augusztusban megtörtént műtétjére, de a kórház már nem hagyhatta el, szeptember 3-án elhunyt. Szeptember 7-én kísértük utolsó útjára a Brassó belvárosi temetőbe. Isten adjon neki nyugalmat és csendes pihenést!

Porzsolt Levente

Dörnyei Ferenc (1945–2016)

Életének 71. évében elhunyt Dörnyei Ferenc, a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. nyugalmazott kerületvezető erdész-vadásza. 1945-ben született Szakacson, ott nevelkedett és ott kezdte tanulmányait.

A természet iránt már fiatalon érdeklődött, szorgalma, akaratereje és kiváló tanulmányi eredménye lehetővé tette, hogy először a barcsi, aztán az ásotthalmi, majd a Szegedi Erdészeti Technikum tanárai készítsék fel az eljövendő erdész-vadász életre.

1965-ben állt munkába első és egyetlen munkahelyén, a Gyulaj Erdő- és Vadgazdaságnál. Dolgozott beosztott erdészként, kerületvezető erdészként, 1970-től Szálláspusztán kerületvezető vadászként, majd 1989-től 2007-es nyugdíjazásáig erdész-vadászként.

Neve nemcsak határainkon belül cseng ismerősen a nagyvadas területeken, hanem külföldön is. Számos vadászrendeztetett feljuttatott felejthetetlen élményhez, kompromisszumot nem ismerő hozzáállásával. Szakmai tudása, tapasztalata megkérdőjelezhetetlen volt, szerette, ápolta és tisztelte a vadat. Súlyos szívműtéte után, változatlan elhivatottsággal folytatta munkáját. Élete utolsó napjai sokat elárulnak róla: augusztus 25-én megnyerte a Tolna Megyei Senior Vadászklub lövészversenyét, szeptember 13-án, halála előtt 9 nappal gím bikát lövett legkedvesebb visszajáró vendégével...

Egy igaz vadász távozott közülünk, aki nem szemlélője, hanem aktív részese, közreműködője volt a magyar nagyvadgazdálkodás felemelkedésének.

Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

A Vértes-hegység Mezőföldre lefutó déli nyúlványait borító erdők közül már messziről égő vörösen világító, különös tájsebek hívják fel az arra barangolókat figyelmét. Közelebről már jól látszik, hogy a lomzatok zöldje között hatalmas külszíni fejtések bányaudvarai bújnak meg.

A bányaudvarokba belépve a felszint borító rikító sárga és piros színek szinte a Mars bolygót idézik. Kellően körültekintő bejárásukhoz szerencsére nem kell szkafanderbe bújnunk, mégis – földi léptékben – átélhetjük a sivatagos bolygó szomszédunk felszínének legalább a hangulatát.

De honnan erednek ezek a domináns színek, hogyan jött létre ez a kopár, halottnak tűnő, mégis érdekes világ? A magyar bauxit őshazájában járunk, s ezzel máris fény derül a titokra.

Az alumínium a 20. század ikonikus és stratégiai jelentőségű fémje volt. Forradalmi reményeket fűztek hozzá, különösen a gépgyártás és azon belül a repülőgépgyártás terén. A Dunántúli-középhegységben már az első világháború óta bányászták az alapanyagát jelen-

Mars felszín a Vértesben

tő bauxitot, kisebb felszíni fejtésekben, majd később mélyszinten is.

A Vértes erdejének határán fekvő Gánt községtől délre, a Bagoly-hegyen tárta fel 1923-ban *Balás Jenő* bányamérnök az ország első üzemszerű művelésre is alkalmas bauxittelepét, melynek ipari

léptékű kitermelése 1925-ben indult meg. Később a környező erdőrészekben, dűlőkben újabb és újabb fejtéseket nyitottak.

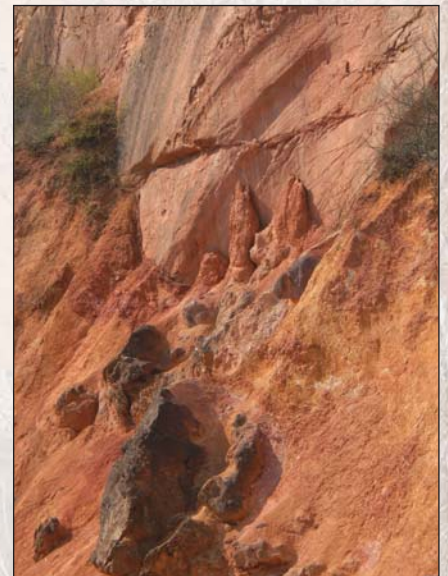
A bauxit valójában nedves, trópusi klímán keletkezett kémiai mállástermék, melyből az egykori heves esőzések a vas, az alumínium és a titán ásványain kívül minden egyéb más kőzetalkotót kilúgoztak. Ennek köszönheti többek között égő vörös, vagy rikító sárga színét.

A Vértest felépítő mai kőzetanyag itt fellelhető része a paleocén-eocén földtani korok határán – bármilyen furcsán is hangzik – nem a mai helyén, hanem jóval délebbre, trópusi övezetekben képződött és a lemezvándorlás folyamatának köszönhetően jutott el a születési helyétől ilyen messze északra.

Ezt a trópusi múltat őrizte meg a gánti bauxit is. A trópusi klímaöv talajtakarójában ma is kiválóan tanulmányozhatók az 55 millió évvel ezelőtt végbement földtani folyamatok, amikor az egykori karsztfelszín mélyedéseiben földrengések okozta törmelékfolyások következ-

tében dúsultak fel a felszínközeli bauxitlencsék.

Az egykori intenzív külszíni bányászat durván átformálta a terület korábbi természeti képét. Az 1980-as években felhagyott teraszos fejtések ma lassan újraerdősülő krátereit kifejezetten egyedi látnivalók.

Még a geológiai vénával meg nem áldottak is érdeklődve barangolhatják be a földtani-bányászati múzeumként látogatható gánti Bagoly-hegyi külfejtést. Egy-egy verőfényes nyári napon a vöröses-sárgás színek ezer árnyalatában lángoló bányaudvar „sivatagban” mint ha csak a Mars felszínén tennénk sétát.

Kép és szöveg: **Nagy László**

Megjelent az EUTR nyilvántartási rendszer újabb verziója

Január 31-ig kell bejelentkezniük a faanyag kereskedelmi lánc szereplőinek A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) frissítette az EUTR online nyilvántartási rendszerét. A faanyag kereskedelmi lánc szereplői továbbra is a hatóság honlapjáról érhetik el a továbbfejlesztett felületet, a bejelentkezést legkésőbb 2017. január 31-ig kell megtenniük. A regisztráció törvényben előírt kötelezettség, amely minden fát és faterméket értékesítő személyt és vállalkozást érint. A bejelentkezést az ügyfelek saját nevükben vagy meghatalmazott útján is intézhetik, a regisztrációt követően pedig megkapják az ügynevezett technikai azonosító számot. A határidőt követően a hatóság a technikai azonosító szám meglétét is vizsgálja az ellenőrzések alkalmával.

Forrás: **NÉBIH**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/megjelent_az_eutr_nyilvantartasi_rendszer_ujabb_verzioja

Erdőtörvény módosítások jelentek meg a 2016. évi CXXVII. törvényben

Az iparifa ültetvényektől a lejárt körzeti erdőtervek meghosszabbításáig 2016. december 2-án megjelent a Magyar Közlöny 189. száma, amelyben a bürokrácia csökkentés jegyében megta-

lálható 2016. évi CXXVII. törvény. Ennek 33. pontja, három helyen is módosítja a jelenleg hatályos Erdőtörvényt. Kiveszi az Erdőtörvény hatálya alól az energetikai és ipari célú faültetvényeket és ennek jogi szabályozását külön rendeletben írja elő. Az erdőtelepítések és erdőfelújítások befejezetté nyilvánítása, műszaki átvétele vonatkozásában tartalmaz pontosítást, változtatást. A lejárt, de még új erdőtervvel nem rendelkező erdőrészeket vonatkozásában az új erdőterv jogerőre emelkedéséig előírja a korábbi erdőterv érvényességének fennmaradását.

Forrás: **MEGOSZ, Magyar Közlöny**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/erdotortveny_modositas_iparifa

Januártól már dolgoznak az új fővodászok

Ötvenketten kezdik meg a munkát országsszerte

Ötvenkét fővodász kezdte meg munkáját az országban január elsején. Az új közszolgálati tisztviselők a vadgazdálkodási tájegységek élén az agrártárca irányításával látják majd el szerteágazó feladataikat. Jövő márciusig folyamatosan lépnek hatályba azok a rendelkezések, amelyek egy tavalyi törvénymódosítás nyomán a vadgazdálkodás megújítását tűzték ki célul. Ennek egyik fontos állomása, hogy januárban megkezdik tevékenységüket a közszolgálati tiszt-

viselőnek minősülő fővodászok, akik a most létrehozott 52 vadgazdálkodási tájegység működését szervezik, koordinálják a jövőben.

Forrás: **Magyar Idők**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/tajjegysegi_fovodasz_januartol

Januártól a Magyar Államkincstár kezeli az erdészeti támogatásokat

A kifizetésekben nem lesz fennakadás Akkreditált szervezetként a Magyar Államkincstár kezeli január 1-jétől a területalapú és a vidékfejlesztési támogatásokat, a kifizetésekben nem lesz fennakadás – tájékoztatta Kis Miklós Zsolt, a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkára csütörtökön az MTI-t. Az államtitkár felidézte: a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) jelenlegi formájában megszűnik, tevékenységét részben a Magyar Államkincstár, részben a megyei kormányhivatalok veszik át január 1-jétől. Az MVH kifizető ügynökségként működött, ezt a feladatot a jövőben az államkincstárnak kell ellátnia. Ahhoz, hogy a közvetlen területalapú, valamint a vidékfejlesztési támogatások kifizethetőek legyenek, majd az Európai Bizottsággal elszámoljanak, a kincstárnak akkreditált szervezetté kellett válnia – mondta el Kis Miklós Zsolt.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/januartol_a_magyar_allamkincstar_kezeli_az_erdeszeti_tamogatásokat

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadász-házi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg. A kártya névre szóló, sorszámossal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2016-ra szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg az Erdészeti Lapokon keresztül, akik teljesíteték az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

Bírja a strapát

A STIHL gépeket kemény munkára tervezték. Gondos kezekben tartós igénybevétel esetén sem kerülhet porszem a gépzetbe, hiszen az alapos tervezés még a nagy teljesítményű motorfűrészek esetén is egyszerű, gyors és hatékony karbantartást tesz lehetővé.

A legfontosabb a láncfeszesség rendszeres ellenőrzése, illetve a lánc és a vezetőlemez tisztán tartása. Takarításukhoz érdemes sűrű szövésű ecsetet használni, a korrózióvédelemről és a forgó alkatrészek kenéséről pedig a STIHL többfunkciós spray-je gondoskodik. A lánc visszaszerelése és megfeszítése után motorfűrészre máris készen áll az újabb kihívásokra. Na és Ön?

STIHL. Nemzedékekre tervezve

További részletek és szakkereskedéseink listája:
stihlnemzedekek.hu

ANDREAS STIHL KFT.
2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (+36 23) 505 700 · www.stihl.hu

STIHL[®]